

ERDÉLY

HONISMERTETŐ LAP.

SZERKESZTI

RADNÓTI DEZSŐ.

ELŐFIZETÉSI ÁR 5 FRT. — TAGOK INGYEN KAPJÁK.

MEGJELENIK ÉVENKÉNT 12-SZER.

KIADJA
AZ ERDÉLYRÉSZI KÁRPÁT-EGYESÜLET.
KOLOZSVÁR.

❖ Mondanivalók. ❖

A tagdíjak befizetése. Közeledvén az év vége, tisztelettel kérjük tagtársainkat, sziveskedjenek hátralékos tagdíjaikat az egyesületnek mielőbb beküldeni. A legközelebb tartott választmányi gyűlés sajnálattal vette tudomásul, hogy 4—5 évről szóló hátralékosok is vannak, holott az egyesület kezdettől fogva pontosan küldi a tagdíj ellenében az *Erdély* folyóiratot.

Kiadványaink. A *Székelyföld* című monográfia most van sajtó alatt. Rendkívül nagy késedelmet okozott az a körülmény, hogy a rajzok elkészítésével megbízott egyik festő kötelezettségének nem tett eleget és ezért a munka sem jelenhetett meg a kellő időben. Az egyesület a képeket más festők (Goró Lajos, Tull Ödön stb.) által most már elkészítettvén, a nyomás folyamatban van. Az előfizetők a 2 frtéért egy 20 ives olyan diszmunkát kapnak, mely páratlan a magyar monográfia irodalomban. A képekből és szövegből folyóiratunk már hozott mutatót. *A könyv bolti ára füzve 3 frt 50 kr, díszkötésben 5 frt lesz.*

Képeink. A Goró Lajos által festett műlapokból kettő legközelebb kikerül a *Kosmo* műintézet sajtója alól. A két képet kilencz színben nyomják és kivitele a legművészebb. Az egyik kép a *Gyilkos tavat*, a másik a *Remetei sziklaszoros-t* ábrázolja. Mindkét kép birtokába tagjaink rendkívül kedvezménynyel juthatnak. Az erre vonatkozó feltételeket legközelebb kibocsátja az egyesület elnöksége.

Ásványvizeink. Az E. K. E. radna-borbereki Széchenyi- és dombháti Livia-források forgalma napról-napra növekszik. Az egyesület Budapesten szervezett egy országos ásványvize-raktárt (Teréz-körut 3.), honnan ez ásványvizek az ország minden vidékére szállíttatnak. Külön raktárak vannak: *Zomborban* Weidinger A. S.-nél, *Kecskeméten* Gyenes S. és fiainál, *Nagy-Kanizsán* Strem és Klein cégénél, *Győr és vidékén* Freund A. fűszerkereskedésében, *Szentesen* Budai és Horváth cégénél, *Esztergomban* Leitgeb Jánosnál, *Vácson* Schmidt S. fűszerkereskedésében, *Rimaszombat*on Heksch Bertalannál, *Jánosiban* Krausz Simonnál, *Czeglédén* ifj. Far kas Józsefnél, *Baján* Gludovátz Ferencz utódánál, *Szegszárdon* Ferdinánd Antal és fiainál, *Kolozsvárt* Kónya Sándornál, *Sz.-Udvarhelyt* Riemer K. Gusztávnál, *Bethlenben* Polonyi Sándornál, *Kolozson* Kutsek Istvánnál, *Lekenczén* Fabritius Gidánál, *Miskolczon* Berzy Lászlónál, *Szombat-helyen* Sattler Pálnál, Legáth testvéreknél és Feldmann Miksánál, *Ó-Becsén* Strasser Manóna és Mulik Sándornál, *Verseczen* Weifert G. A.-nál és Reinfeld S.-nél, *Nagy-Kikindán* Manojlo vics B.-nél és Hesz Jánosnál.

Folyóiratunk. Az *Erdély* folyóirat folyó évi 1—2 kettős száma és a 3-ik szám teljesen elfogyott. A titkárság felkéri mindazokat, kik a folyó évben a tagok sorából kiléptek, hogy e számokat visszaküldeni sziveskedjenek. A megelőző évekről 3 frt beküldése ellenében teljes évfolyamok kaphatók a titkári hivatalban.

Turista-könyvtárunk. Az egyesület turista-könyvtár szervezett. E könyvtár részére elfogad a titkárság mindenféle tudományos és szépirodalmi könyvet. Az adományokat a folyóirat borítékán közöljük.

Képeink. Az *Erdély* folyóirat részére elfogadunk mindenkitől tájképeket, néprajzi felvételeket stb. Ha tagjaink ilyen képekkel rendelkeznek, sziveskedjenek azokat a titkárságnak beküldeni.

Kárpát-Muzeum. A Kárpát-Muzeum tárgyait az E. K. E. elnöksége gyűjti már. E muzeumba helyezik el az ezeréves kiállításon levő egyesületi akvarell-képeket, néprajzi csoportképeket és menedékház mintákat. A Muzeumot gyarapítani lehet térképekkel, természeti ritkaságokkal, növényekkel, ásványokkal, kitémött állatokkal, madarakkal, képekkel, néprajzi öltözétekkel és általában mindennel a mi az erdélyi rész faunájára, flórájára, néprajzára vonatkozik. Az adományok nyilvánosan nyugtáztatnak.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS „ERDÉLY”

1896-ik évi folyamára.

V-IK ÉVFOLYAM.

Szerkeszti: Radnóti Dezső.

Az »Erdély« nagy alakban, évente *számos képpel külön műmellékletekkel* jelenik meg. Czélja az »Erdély“-nek megismertetni a közönséggel hazánk legszebb részét, *az erdélyi részt*. Ez a páratlan szépségű földrész eddig ismeretlen volt, a gyönyörűbb helyek *megtekintésére* vezető utakról semmi tájékoztató nem jelent meg. A kitűnő gyógyító hatásu *jürdők*-nek nem volt közönsége, az *ásványvizek*-nek nem volt piacza. A néprajzi különlegességek összegyűjtésére és legalább írásban megörökítésére nem volt organum. Ezekben a bajokon kívánunk segíteni az »Erdély«-lyel, mely viszonyainkhoz képest a legszebb kiállításban *honismertető, turistasági, fürdő- és ásványvízügy* valamint *néprajzi* tartalommal jelenik meg.

Az »Erdély« 8-ik füzetének tartalma a következő:

TARTALOM: Magyarország községneveinek helyesbitése. — Székelyföld. (Az E. K. E. diszmunkájának előszava.) — Alvó egyesület. — Lábszánkó (ski) korcsolya. Irta: *Sportmann*. — Túrlista-kongresszus papiron: V A hazai idegen forgalom és a külföld Irta: *Mersa Gyula*. VI, A túrlista-egyesületek kedvezményei. Előadó: *Moussong Géza*. — Diák-túrlistáskodás. — Az E. K. E. Pozsonyban. (—mpl.) — A központ gyűlései. — Különfélék: Lapunk új könyvsajtója. *Üdvözlések*: Dániel Ernő báróhoz. Sándor József alelnökhöz. — *Testvér-egyesületek*: A Siebenbürgischer Kárpáthen-Verein nagyszabeni osztálya. — *Magyar helynevek*: Az országos bizottság első gyűlése. — *Turistaság*: Az E. K. E. tárgysorsjátéka. A megadóztatott természet. Villamos felvonógép a Montblancra. Túrlistaság a párisi világkiállításon. Svéd túrlista-egyesület. — *Könyves-ház*: Székelyföld. — *Boritékon*: Mondanivalók. M. Á. V. menetrend. Előfizetési felhívás. Hirdetés.

Az »Erdély« mint *ifjúsági olvasmány* is számottevő. A fogékony ifjúság lelkébe a hazaszeretet szent tüzét csepegteti és honismertető tartalmával kiegészíti a hazai földrajzi oktatást.

Az »Erdély« 2—3 ives tartalommal, diszes boritékban megjelenő füzeteit az E. K. E. tagjai 3 frt tagsági díjuk fejében ingyen kapják, azonban előfizetés útján is megrendelhető és pedig:

Egész évre 5 frt.

Félévre 2 frt 50 kr.

Az »Erdély« előfizetői kedvezményes árban rendelhetik meg az E. K. E. összes kiadványait.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: *Kolozsvárt, Jókai u. 11 sz.*

Gombos Ferencz Lyceum-nyomdája

Kolozsvárt, Bel- és Kültorda-utca sarkán

a legmodernebb betűfajokkal gazdagon felszerelve, bármily diszes kiállítású

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

úgy helyi, mint vidéki megrendelésre gyorsan és legjutányosabb árak mellett készít.

Tisztelettel

Gombos Ferencz Lyceum-nyomdája.

ERDÉLY

HONISMERTETŐ LAP.

AZ ERDÉLYRÉSZI KÁRPÁT-EGYESÜLET KIADÁSA.

V. évfolyam.

Szerkeszti: RADNÓTI DEZSŐ.

Kolozsvár, 1896. 8. szám.

Magyarország községneveinek helyesbítése.

A ki valaha a vidéken járva, tapasztalni volt kénytelen, milyen nehézségeket és kellemetlenségeket okoz az a körülmény, hogy egy-egy községnek két-három neve is van, minek folytán az ember órákig járhat-kehet valamely faluban a nélkül, hogy megtudnia sikerülne, valjon jó helyt jár-e, mert véletlenül a községnek más neve forog közszájon, mint a melyen az a helységnévtárban szerepel; — a kinek a levele hetekig kószált elő s hátra az egyforma nevű helységek között s végezetül mint kézbesíthetetlen került vissza a feladóhoz; — a ki egy-egy általa jól ismert falunak a nevét hiába kereste bármiféle jegyzékben vagy térképen, mert hát az más néven volt oda bevezetve, mint a melyen az életben, hivatalosan és a társadalmi érintkezés terén is jelezni szokták, — a kinek mindezekből a mizeriákból kijutott, az, még ha nem is tekint egy rendezett állam helyes közigazgatása által feltétlenül megkövetelt igényekre, méltányolni fogja annak a mozgalomnak fontosságát és közhasznu voltát, melynek célja a magyarországi községnevek helyesbítése, rendezése és ezen alapon egy egységes községi törzskönyvnek létesítése.

E feladat fontos volta, de egyúttal rendkívüli nehézsége is teljesen igazoltta teszi, hogy a mozgalom élére, melynek egyik kezdeményezője épen az *Erdélyrészi Kárpát-Egyesület* volt, a központi kormány állott s így a közhasznú törekvésnek mintegy megadva a hivatalos szankciót, a megoldás sikerét már eleve is biztosította.

Tényleg, ha közelről vizsgáljuk a „magyarországi községek és egyéb helynevek egységes hiteles törzskönyvének létesítése céljából alakított vegyesbizottság“-ra háruló felada-

tot, azt oly terjedelmesnek, oly különös nehézségekbe ütközőnek kell elismernünk, hogy csak a legnagyobb lelkiismeretesség és ügybuzgalom mellett sikerülhet a közhasznú célnak elérése.

Magyarországnak úgy történelmi, mint ethnografiai viszonyai mindig olyanok voltak, hogy a helységnevek egységes kifejlődése a lehetetlenségek közé tartozott. A történelem során többször előfordult feldaraboltság az azonos nevek keletkezését tette gyakorivá; a nemzetiségi viszonyok kedvezőtlen volta pedig azt credményezte, hogy az ország több részén a helységeknek csaknem kivétel nélkül két, sőt három neve is van. Hogy mindkét baj milyen nagy mértékben van elterjedve, azt legjobban bizonyítja, hogy a legújabban kiadott *Helységnévtár* tanúsága szerint 2111-re rug azon községek száma, melyeknek teljesen azonos nevük van, nem is számítva azokat, melyeknek neve csak egy-egy ékezet által különbözik egymástól, vagy melyeknél előnevekkel történik az egymástól való megkülömböztetés.

Ilyen körülmények között természetes, hogy a községnevek helyesbítése égető szükségét képez.

Indokolja ezt elsősorban az állami közigazgatás szempontja. Miképen lehessen ugyanis az állami igazgatást a községek nagy száma mellett központilag ellenőrizni, mikor ugyanaz a helységnév az ország különböző részeiben ismételt előfordul, vagy mikor ugyanannak a községnek több elfogadott és használatban levő neve közül ma ezzel, holnap amazzal a névvel találkozunk?

De a közforgalom könnyítése is nagy mértékben szükségessé teszi a helységnevek egységesítését, rendezését. A fentebb jelzett postai mizeriákon kívül a társadalmi érintkezésben, a hivatalos és magánokiratok kiállításában is nagy nehézségeket, kellemetlenségeket

és félreértéseket okoz a mostani zavaros, rendezetlen állapot. A nemzetiségek által lakott vidékeken minden nemzetiség a maga nyelvén nevezi el községét. Azon anomáliánál fogva pedig, hogy a községek autonomiájába tartozik a helység hivatalos elnevezése, könnyen változhatnak a hivatalos név is a szerint, a mint egyik vagy másik nemzetiség jut a községtagnácsban többségre.

A turistaság; tehát a mi különös érdekeink szempontjából is örömmel kell üdvözlönnünk a helységnevek állandósítása iránt megindult ak-

ciózt. Közvetlen tapasztalásból tudhatjuk, milyen nehéz dolog egy-egy elnevezést, mely a turistaság igényeinek megfelel, állandósítani, milyen bajos több név közül azt kiválasztani, melyen valamely község az illető vidéken is ismeretes. A helységneveknek hivatalos összeállítása által ezek a nehézségek önmaguktól fognak elenyészni.

És van még egy szempont, melyhez a magyar nemzet túlságos türelmes-

sége és önmaga igazának túlkiméletes érvényesítése folytán csak csínján lehet hozzányulni. Ez a szempont a helységnevek *magyarságának megőrzése*.

Elismerjük, hogy ez a tekintet nem lehet vezérmotivum a helységnevek szabályozásánál, de az kétségtelen, hogy ezt a szempontot is érvényre kell juttatni, hogy annak a kérdés megoldásánál méltó szerepet kell játszania és azt indokolatlan szerénykedésből vagy kiméletességéből nem szabad háttérbe szorítani.

Utóvégre egy nemzet élete külsőségekben is nyilvánul. Az a föld, mely a magyar állam

reális alapját képezi, melynek határai között a területi szuverenitást a magyar nemzet gyakorolja, természetesen csak azon a nyelven lehet elnevezve, melyet az állam magáénak ismer. Hiszen az utolsó földmives is a barmát azon a néven nevezi, a mely az ő nyelvének megfelel; és a magyar nemzet ne cselekednék jogosan, a mikor a földterületet, melyet egy ezredéven át vérével öntözött, úgy nevezi el, hogy az egyéniségét, személyiségét, nyelvét juttassa kifejezésre?!

Nem kívánjuk mi, hogy a helységnevek

ma gyárosítása a közforgalom, általában a közérdek rovására történjék. A hol az idők viszontagságai közepette idegen hangzású nevek honosodtak meg és a köztudatba, a közhasználatba átmentek, ám maradjanak meg. De a hol a körülmények azt követelik, hogy ugyanazon név többszöri ismétlődése miatt új név adassék, vagy a hol több név közül kell választani, — ott kétségkívül csak magyar elnevezés fogadható el.

Mutató a Székelyföldből

DOBOGÓ FÜRDŐ.

Ezt bizonyára nem vehetik tőlünk rossz néven a nemzetiségekhez tartozó testvéreink és ez által nem láthatják különös érdekeiket vagy érzékenységüket sértve. Hiszen azt minden józan ember abszurdumnak kellene, hogy tartsa, ha a brassómegyei és csanádmegyei Apácza község közül az egyik nevének megváltoztatása válván szükségessé, elfogadnók az előbbinek Geistra való változtatását.

Mindezek eléggé igazolják, mily fontos és nagy horderejű feladatot fog teljesíteni az a vegyes bizottság, mely a különböző miniszteriumok kiküldötteiből és az érdekelt kulturális

egyesületek megbizottaiból alakulva, a magyarországi községnevek helyesbítését fogja eszközölni.

E bizottság már meg is kezdte működését és a július hónapban tartott értekezletén, melyen egyesületünk is képviselve volt, több igen fontos és helyes határozatot hozott. Ezek között különösen helyeselhetjük azt a törvény-

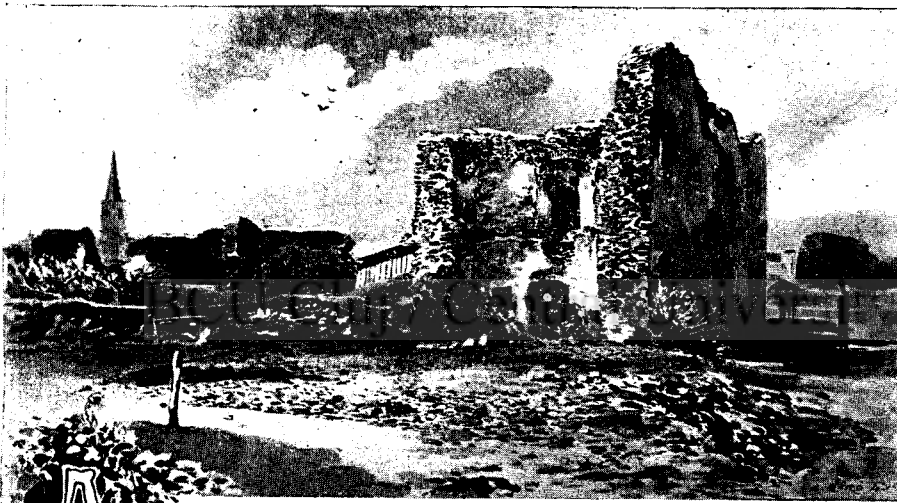
javaslatot, melylyel a helységnevek ügyét szabályozni kívánja és mely a hivatalos szankciót fogja megadni a bizottság működésének akkor, midőn a közhasznú feladat effektuálására kerül a sor.

Hiszszük, hogy a bizottság működését kellő siker fogja koronázni és az az ohajtott nagy jelentőséggel bíró eredményekre fog vezetni.

Székelyföld.

— Az E. K. E. díszmunkájának előszava. —

keleti Kárpátok tövében, égetőrő bérczek alján, él egy maroknyi, tősgyökeres magyar nép; szorgalmas, értelmes, ügyes, utánozhatlan művésztelenség, századok óta bástyája Magyarországnak, mentővére az erdélyrészi magyarságnak, e mellett erős, mint az a szikla-lánczolat, mely festői szép völgyeit, aranykalászos rónáit köríti. A nép: a székelynép, földje: a Székelyföld. A természet alkotta éles határok között ősz eredetiségében megmaradt népszokások, sajtóságok, nyelv, viselet a székelyben egy a magyartól sokban eltérő, annál ősbibb nép-típus, a földben egy kis külön ország benyomását teszi az emberre.

A méhkas azonban megtelt. A földművelés már nem elég a népesedési proccesszus tovább vitelére. Rajok tódulnak ki keletre, délre és nyugatra. — A szegény nép keletre és délre megy: Oláhországba, hogy kenyeret keressen magának és családjának. Itt azután jó részben vagy elzüllik, vagy elnemzetlenedik. Az iskolázott székelyből pap, tanító, vagy hivatalnok lesz, más megyében alapítója sok jó magyar családnak.

A turista-évszak beálltával a turista-sereg felkerekedik s a választott irányhoz képest Svájcot, Tirolt, Stájerországot ugyszólván el-lepi. A megszálló idegenek azután a kínálva-kinált élvezetek fejében a lakosokat a szó szoros értelmében kitarják; a lakosok az ezernyi-ezer idegenek költségein nemcsak élnek, hanem gyarapodnak is.

A Székelyföld épp ilyen tárgya lehetne az érdeklődésnek, mert — bár hegyei nem nyul-

nak fel az örök hó világáig — ép olyan szép és érdekes, mint azok. A székelyek az idegeneknek kiszolgálása, a természeti kincsek kiaknázása révén épen olyan állandó jövedelemhez juthatnának, mint a svájci, tiroli és stájerországi lakosok. Ennek azonban szükségképen való feltétele volna a Székelyföld megismertetése és megismerése. A tavasz nyíltával mozdulni kezdő emberáradat arra tart, a merre érdekes látnivaló kínálkozik. A turistákkal s elsősorban a magyar turistákkal — meg kell ismertetni a Székelyföldet.

Az első ilyen irányú lépést a Székelyföld megismertetésére az *Erdélyrészi Kárpát-Egyesület* tette, midőn elhatározta, hogy a millenium emlékére »Székelyföld« cím alatt díszmunkát ad ki, melyben a Székelyföldet bemutatja szóban és képekben a magyar közönségnek. A munka megírásával *Hankó Vilmos* doktort, egyesületünk választmányi tagját, a Székelyföld alapos ismerőjét biztuk meg, ki a legjobb tehetségét s teljes munkaerejét vetette latba, hogy munkáját élvezetes olvasókönyvvé, minden művelt magyar embernek, öregnek és fiatalnak élvezetes olvasmányává tegye.

Elkészült a könyv; a szerző részéről nagy fáradtságnak, verejtékes munkának, az Egyesület részéről nagy anyagi áldozatnak a gyümölcse. Örömmel lépünk vele a nyilvánosság elé, hadd ismerje meg belőle a természetkedvelő magyar közönség a Székelyföldet: Csík-, Háromszék-, Maros-Torda- és Udvarhelyvármegyének földjét, azt a földet, mely egyesíti magában minden ország táj- és természeti szépségeit, ismerje meg ásványait, kőzeteit, rendkívül érdekes flóráját, faunáját, bányászatát, természeti ritkaságait, melyek közül egyik-másik valóságos Isten csodája; csoda, mint tünemény; csoda, mint látvány; ismerje meg beláthatatlan ős erdeit és mindazt, mit az ős erdők magukban rejtenek, kincseket érő, csodatévő ásványvizeit, fürdőit, hófehér márványhegyeit, havasvilágát stb.

A munka népszerű természettudományi munka, a tudományos munkák száraz, csak a szakemberek által megemészthető előadása nélkül. A mi az anyagba életet önt, az a tárgyalás mód, mely a föld mellett megismerteti annak lakóját is, életében, szokásaiban, foglalkozásában. A székelyekben a tipikus magyar szellem őseréje szól felénk; a Székelyföldben egy még nem is sejtett világ csodás tündérekertje tárul fel előttünk. Mind a kettő hivatva van megtermékenyíteni a magyar elmét, hogy teremjen magyar erkölcsöt, hogy teremtsen magyar műveket. A leírásokat az ón művészi alkotásai, az illusztrációk sokasága egészítik ki.

Midőn a munkát, — a magyar könyvnyomtatás eme remekét — útjára bocsátjuk, kívánságunk csak az, hogy a leírás és képek vágyat keltsenek az olvasó magyar közönségben a Székelyföldnek és lakóinak megismerésére. A megismerés során épül fel majd a csatorna, mely a kereskedés, ipar központjaiban összegyűlő százezreket az ország eme részébe vezeti; ekkor a Kárpátok hűs szellője nem fog onnét többet bús sóhajt hozni, hanem igen, az ipartelepek gépeinek zakatoló, az iparvasutak robogó zaját, meg az öröm és szabadság dalának vidám hangjait.

Kolozsvárt, 1896. nov. 12-én.

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület választmánya nevében:

Gr. Bethlen Bálint,
elnök.

Br. Feilitzsch Arthur,
társelnök.

Radnóti Dezső,
főtitkár.

Alvó egyesület.*)

Pár nap előtt egy 200 lapra terjedő könyvet kaptam Iglóról, mint a *Magyarországi Kárpát-Egyesület*

*) A «Nagyvárad»-ból vesszük ki ezt a cikkelyt, melyre vonatkozó nézeteinket legközelebbi számunkban mondandjuk el.

székhelyéről. A könyv czimlapján fel van jegyezve: XXIII. évfolyam.

Nyolcz évvel ezelőtt voltam először a Magas-Tátrában s azóta vagyok tagja az egyesületnek 2 forint évi tagsági díj fizetése mellett. Az érdekes és minden tekintetben értékes könyvet azóta kaptam minden ráfizetés nélkül.

Valahányszor a kiadványt megkapom, mindig eszembe jut, hogy évekkal ezelőtt Biharországban szintén alakult egyesület *Biharvármegyei Kárpát-Egyesület* czimmal, mely alakulása pár első esztendejében rendezett is kirándulást, de azóta — éveken keresztül — létezésének legkisebb jelét sem adja.

A kis Szepesvármegyében alakult egyesület ma már *Magyarországi Kárpát-egyesület*; tagjai vannak az ország minden részéből, kitartó tevékenysége folytán a «Magas-Tátra» vidéke nemcsak az ország lakosai, hanem a külföldi turisták által is keresett és kedvelt helylyé lett rövid pár évtized alatt.

Szemünk előtt a példa, mely csattanósan igazolja hogy a kitartás, erős akarat, buzgalom mit vihetnek végbe.

Mikor évekkal ezelőtt a *Biharmegyei Kárpát-egyesület* megalakult, megvalljuk: sok szép reményt kötöttünk hozzá, elgondolva, hogy Biharországnak vannak részei, melyek a természet csodás alkotásaival bővelkednek. Vaskóh vidéke, Rézbánya környéke, a Körösvölgy csodaszépségei megérdemelnék, hogy valahára felfedezzék s a turisták figyelmét rátereljék.

Kulturalis, közgazdasági szempontok mellett még nemzeti szempontokból is kívánatos ez.

A szepesség azóta magyarosodik nyelvben is, mióta a magyar nyelvű utazók nagyobb tömegekben fordulnak meg vidékein; a szegény nép megélhetése azóta könnyebb, mióta a nyári hónapok alatt a poprádi indulóház naponta száz meg száz idegennek érkező és elutazó középpontja. A «Magas-Tátra»-ban évről-évre emelkednek, épülnek a kisebb nagyobb nyaraló-telepek. Szóval: a mint a nyaralás idénye elérkezik, pezsgő élet van ott mindenfelé.

Alig pár évtized alatt történt az előnyös átváltozás.

Se többet, se kevesebbet nem akartunk e jóakaratú pár sorral konstatálni, csak annyit, hogy van egy évekkal ezelőtt megalakult egyesületünk, melyről nem tudjuk, meghalt-e, vagy él?

Ha meghalt, jó volna feltámasztani; ha él, igen helyes volna, hogy tenne is már valamit.

Lábszánkó (ski) korcsolya.

Irta: Sportmann.

Itt van a tél! Bár még nem a hivatalos, de azért az igazi. Sűrű pelyhekben hull a hó, csendesen, zajtalanul, megüli a fák kopasz, lombtalan ágát, s lassan-lassan elborít téli szemfedőjével mindent. A nagy természet csendes álomba merül, néma csend honol erdőkön, mezőkön, hegyen és rónán.

Mily gyönyör, mily pompás élvezet ilyenkor a lágyan tova suhanó szán.

Pedig a szánkózás igen szűk korlátok közé van szorítva és kötve van a városok utcáihoz, vagy az országutak járt és ismert ösvényeihez.

Mennyivel több gyönyör a lábszánkózás. A kiránduló előtt nyitva a nagy mindenség, nincs hely, hova el ne juthatna fűre lábszánkóján. Erdők úttalan sűrűjében, hegyek mély szakadékaiban, a dombok lejtőjén ép oly biztosan mozog, mint a végtelen rónán.

A lábszánkózás tehát egyike a legedzőbb, legférfiasabb, a legszebb téli sportoknak.

A külföldön, sőt már Bécsben, Grácban és egyéb osztrák provinciában évek óta lábszánkó (ski) egyletek is alakultak, míg nálunk, lehet mondani, alig néhány lelkes sportbarát karolta fel ezt a remek sportot.

Pedig az egész lábszánkózás igen egyszerű dolog.

Sokkal egyszerűbb, s könnyebben is tanulható, mint a korcsolyázás, nincs helyhez kötve, sokkal kevesebb fölbukásnak, balesetnek van kitéve a lábszánkózó, mint a korcsolyázó.

Hihetetlen gyorsan lehet a skivel előre mozogni, még a legegyszerűbb síkon is.

Norvégiában, a ski igazi hazájában, a lábszánkóegyletek tagjai számtalanszor rendeznek hajtóvadászatot nyulakra, a mikor a fűre tapsifülest utolérve, ólomgombú botokkal ütik agyon.

De a gyorsaságnál sokkal bámulatra méltóbb lábszánkóval elért ugrások eredménye.

Dombos, kissé lejtős helyen, ügyes lábszánkózó hihetetlen ugrásokat tud tenni.

A legutóbbi christiániai lábszánkó-versenyeken az első díj nyertese 28 méter távolra, s tizenkét méter magasra ugrott. Hallatlan eredmény! 8—10 méteres ugrást néhány heti gyakorlat után bárki könnyen tehet. Persze egy kis ügyesség, számítás és testi ruganyosság okvetlenül kell hozzá.

Nálunk Magyarországon, hol Erdélyben és a felvidéken körülbelül öt hónapig ölnyi magas hó borítja a tájat, megbecsülhetetlen haszna van a lábszánkónak.

Az erdész ölnyi magas hóban is bejárhatja revierjét; a vadász a legmagasabb hófúvás után is kinézhet a pagonyba, sietve egy kis friss vadpecsenye után; a turista kedvencz hegyeit, völgyeit télen is ép oly könnyen bejárhatja, mint nyáron, a tanuló ifjuság részére pedig megbecsülhetetlen különösen olyan helyen, a hol nincs alkalom korcsolyázni.

Végre midőn télen a hófúvás teljesen elzárja külvilágtól a vasúti állomásokat, mily pompás dolog felszabadítani a lábszánkót s a két állomás, vagy a város közti távolságot pár perc alatt befutnia s híreket hallani erről is, arról is — sőt szükség esetén a hóban elrekedt vonatokat is a legnagyobb könnyűséggel megközelíteni, s a kotrási munkákat ellenőrizni és vezetni.

Melegen ajánljuk a lábszánkózás megtanulását és gyakorlását mindenkinek.

A lábszánkó sport terjedéséből egyre több és több tért veszít a korcsolyázás, nem ugyan mint szánkózás, hanem mint sport.

Ma napság a korcsolyázás már nem sport, nem testedzés, multság, hanem valóságos művészet.

Nézzük csak meg a városi tavak jegén iringáló szép nőket és férfiakat: valóságos művészetté fejlesztették a korcsolyázást

Merész pisuettek, szédítő kanyarulatok, fogások, előre-hátra iramodások a legegyszerűbb dolgok közé tartoznak.

Ma már francia négyest, keringőt, mazurt, sőt csárdást is táncolnak. Azt pedig talán senki sem fogja állítani, hogy a korcsolyatáncz a sport körébe tartozik. Szépen korcsolyázni, az már művészet számba megy. Igaz, hogy némely vidéken még a régi jó idők divatját követik a korcsolyázók, s nagy társaságban rándulnak egyik városból a szomszéd városba vagy községbe a befagyott folyó sima jégtükrén.

Az északi tenger végtelen jégsíkjain legújabbban viortlás korcsolya szánkón rándulnak ki a sportkedvelő társaságok, s kedvező szél mellett a korcsolyaszán óránként 60—70 kilométer sebességgel repül tova. Nálunk egy lelkes sportbarát a palicsi tavon tett próbát — kitűnő eredménnyel két korcsolya-szánon.

Sajnos a magyar tengeren, a Balatonon, a sport eme új faja, a sűrűn előforduló rianások miatt, nem gyakorolható. A partmenti városok lakói azonban bőven kárpótolják magukat, s késő estig hasítják korcsolyájuk aczél élével a Balaton tükör sima jegét.

Fel tehát a téli sportok gyakorlására!

Turista-kongresszus papíron.

V.

A hazai idegenforgalom és a külföld.

Irta: Merza Gyula.

Annak a 6 milliónyi idegenforgalomnak a mozgalmal képe, mely az ezeréves kiállítás fél éve alatt székes-fővárosunkat jellemezte: ugyszólván a világ minden részéből a hazánk állami jubileuma iránt érdeklődő külföld legcsattanósabb bizonyítékát szolgáltatotta. A hazánkba látogatott csoportos rajok legsajátosabb, de egyuttal legbecsesebb felvonulásait azok a nemzetközi összejövetelek alkották, a melyek nemzetközi kongresszusaik színhelyéül ez évben Budapestet választották.

Ezek között is talán a nemzetközi sajtó előkelő vezéralakjainak nagygyűlését tekinthetjük egyik legmagaslóbb jelenségnek, mely a toll hatalmával kezében a magyar földet, mintegy ujjal »felfedezvén»: a külföld figyelmét hazánkra felhívni a leghivatottabb lehet és melytől ez irányban is méltán a legtöbbet várhatunk.

A magyar turistaságnak tehát frigyre kell lépnie a hazai sajtóval és ennek révén meg kell nyernie a mostan már barátainkká vált külföldi neves hírlapírókat is, kik magyar kollegáikat személyesen megismerve: bizonyára jövőben sem fognak kéréseikre az elől elzárkozni, hogy a Kárpátok között töltött kedves emlékü napokért hazánk iránt a külföld figyelmét és utazási kedvét ezután is ébrentartsák.

A szervezett turistaság alig 40 éves történetében

a hasonló irányu hazai törekvések közel 1/4 százados multja oda fűződik ahhoz a természeti szépségekben páratlan édenkerthez, hol kűnn a természet ölen a magyar kirándulók eme testedző vándorélvezete fogantott, hol a magyar turistaság bölcsője ringott.

S ez a Magas-Tátra! Ma már ország-világ turistáinak híres Mekkája, s előttünk fiatalabb turista-egyesületek előtt valóságos *Szentföld*.

A tátravidék szűlte hazánk első turista-testületét, a *Magyarországi Kárpát-egylet*-et, melynek elismert tekintélye és sikerekben gazdag multja előtt gyermeki hódolattal hajlunk meg.

Ezen felséges hegyvidék egyik turista bajnokának, a szakismeretekben előttünk példányképpül lebegő hazafias kartársak egyik legelkeszebb nesztorának, poprádvölgyi *Döller* Antalnak egy régi kedvencz eszméjét elevenitem fel most, a mielőtt ezen cikkely tulajdonképpen célját szándékoznám fejtegetni.

Ha nem csalódom s jól fogtam fel a *Döller* Antal eddigi tevékenységét, az minden alkalommal egy a székesfővárosban központosítandó Idegenforgalmi-Egylet, vagy legalább is egy Budapesten székelő ugynevezett idegenforgalmi turista-iroda létesítésére törekedett és törekszik.

A külföldön már minden nagyobb politikai vagy turistasági középpontban tényleg léteznek ilyen intézmények — hogy messzebb ne menjünk — mint pl. a bécsi vagy gráci *»Verein zur Hebung des Fremdenverkehrs.«* Kár, hogy *Döller* Antal nem Budapesten lakik, mert az ő szívós és törhetlen meggyőződése már régen megteremtette volna az idegenforgalom emelésének egy alkalmas formában működő hasonló szervezetét. — Azonban ott a gyönyörű hegycsúcsok és ősfenyvesek völgyeiben sem pihen az ő fáradhatatlan tevékeny szelleme, s ha megfujja koronként — fiatalos lelkesedésének egész hevével a németnyelvű, de magyar szellemű *»Kárpáthen Post«* harsogó turista kürtjét: ez a szellemi riadó bérczről-bérczre verődik, mint egy hazafias visszhang, hogy az még ide hozzánk a Királyhágón-túlra is erőteljesen áthallatszodjék.

A midőn a hazai turisták eme kipróbált harczásának fenntemlített törekvéseiről megemlékeztem, nem tartom fölöslegesnek egyúttal az orsz. turista-szervekezés általa vallott formáját is megemlíteni.

Előre kell bocsátanom, hogy a tátravidék derék turistája nem centrálista, — azonban a hazai turista-egyesületeknek egy bizonyos elfogadható elv szerint létesülő központi kapcsolatát ő is üdvösnek tartja.

Sajnos, hogy a »megbukott« Turista-kongresszus egyéb megvitatandó kérdései közé fölvelt eme pont-

A Székelyföldből.

SZÉKELY IFJAK.

zat sem kerülhetett beható tárgyalás alá, mert valamint az ország gazdasági egyesületeinek szövetkezése, s legutóbb a Magyar Iskola-Egyesület révén újból napirendre került »Kultur-egyleti orsz. végrehajtó bizottság« eszméje: akként a magyar turisták valamelyes szövetkezeti közös kapcsolatának szüksége is legalább megbeszélés és így előkészítés tárgyát képezhetne volna. És itt újra nem csalódnék, hogy ha egy keletkezendő *középponti turista-szervezet* a maga legfőbb céljául éppen a *Döller* idegenforgalmi eszméjét tűzné zászlajára. *Döller* őrnagy előttem is kifejtette, hogy ő egy turista-képviselőtestületnek, valami turista-delegációfélének a hive, melyben a hazai turista-egyesületek a tagjaik számarányához képest választás útján kijelölt bizalmi férfiakkal lennének képviselve. Minden egyesület teljesen megőrizné függetlenségét, működési szabadságát és mégis a székesfővárosban egy illetékes és közös szervezettel bírhatnának, mely kölcsönös érdekeik leghivatottabb forumává válnék.

Minden egyes turista egyletnek megvannak az ő saját érdekei, céljai és helyi törekvései, a melyeknek a megbénítását egy országos szövetkezet talán ma még nyugöt képező és egybeolvasztó iránya, nemhogy előmozdítani, de bizonyára csak akadályozni volna hivatva. Már pedig ilyen közös intézmény a centrálisztikus irányzatnak úgy nálunk az erdélyi részekben, valamint másutt sem szívesen fogadott fantomját tárná fel.

Mi erdélyiek különösen féltjük egyleti önkormányzatainkat; hiszen éppen az Emké volt az, mely

A Székelyföldből.

ÜDVARHELYI SZÉKELYEK.

annak idején a kultur-egyleteket összeolvasztó orsz. szövetkezet tervét meghiusította; továbbá szintén az Erdélyi Gazdasági egyesület volt az, mely tudtommal egy a gazd. szaktestületek károsan centrálizáló eszméje ellen sikra szállott. Annál kevésbé lehet tehát csodálkozni az E. K. E.-n, mely nem csupán egy helyi érdekű ki-

rándulásokat rendező program szűk keretében működik, hanem magasabb közjótékonyági és közművelődésügyi célzatokat is megvalósítani szándékszik.

Éppen azért keresnünk kell a formát és hatáskört, melylyel ha egy az ország turista-testületeiből kiküldött középponti turista szervezetet felruházunk: egyúttal már eleve kiirtsuk belőle a bizalmatlanságot keltő központosítás káros csiráit.

A *Döller*-féle álláspont mindenesetre megszívlelendő és substratumául szolgálhat a kedvezőbb megoldásnak.

Ebből kiindulva három pontba foglalhatom azt a hatáskört, mely szerintem egy *középponti turista-tanács* vagy *végrehajtó testület* működését körvonalozza, u. m.

a) Turista szakértekezletek és kongresszusok rendezése.

b) Az idegenforgalom emelése és irányítása.

c) A hazai és külföldi turista-egyesületek között ma még hézagossá tett összeköttetések javítása, ápolása és kiterjesztése céljából egy a magyar turistaságról idegen nyelveken szerkesztett évkönyv kinyomtatása.

Nálunk egy külön Idegenforgalmi Egylet, vagy a külföld számára szerkesztendő szaklap alakítása most még tán korai volna, azonban igenis egy középponti turista végrehajtó bizottság áldásosan programjába vehetné a fentemlített három pontozat rendkívül fontos és az ország valamennyi turista-egyletének is csak hasznára való irányzatait és teendőit.

Az első két programpontra nem is tartom szükségesnek közelebről megvilágítani, mert azok már magukban foglalják a magyar turistaság felvirágzásának és hazánk legszebb vidékei feltárásának és megismertetésének feladatait.

Ezúttal tehát csupán a harmadik pontra térek ki részletesebben, mint a mely a nemzetközi turistasághoz való viszonyaink javítását célozzák.

E tér ma még nagyon is parlagon hever, miért is addig nem számíthatunk a külföld részéről nagyobb figyelemre, míg az európai turista klubokkal bensőbb és testvériesebb viszonyba nem lépünk.

Az erdélyi részek egyik legtapasztaltabb turistája és ismerője *Haugay Oktáv* is helyesen céloz erre a fontos körülményre, a midőn „Külföldi turista egyesületek“ cím alatt az *Erdély-ben**) annak idején közzétett tanulmányos cikkelyét így vezeti be:

«Minden egyesület fejlődésére nagy befolyással van az összehasonlítás, melyet a hasonló irányú külföldi intézményekkel gyakran végeznünk kell, hogy egyrészt a magunk hiányait pótolhassuk, másrészt nagyobb versenyre serkentessünk.»

Tehát lássuk a Turista-Kongresszus által e célból megvitatás végett elfogadott kérdést, mely teljes szövegében így szól:

Miként lehetne az európai testvéregyesületekkel az állandó összeköttetést fentartani?

E fontos kérdésre azonban annak idején előadói javaslat nem érkezett be, miért is a hiány utólagos pótlására a következőkben óhajtottam e tárgyban is szerény véleményemnek kifejezést adni.

Addig is, míg Budapesten egy állami támogatás-

sal életbeléptetendő külön *Idegenforgalmi Klub* vagy a már említett valamelyes középponti turista-szervezetből kifej lödő *legfelsőbb turista-forum* létesül: tegyük meg már előre a magunk erejéből is mindazon lépéseket, a melyek bennünket a külföldi testvér-egyesületekhez közelebb hozni hivatják.

Ragadjuk meg a rendelkezésünkre álló összes eszközöket, a melyek az idegen forgalom emelésére vezethetnek; keressünk és bizonyára fogunk is találni érintkezési pontokat, hogy azok által a külföldi hasonló célú szervezeteknél az eddiginél intenzívebb, bensőbb és így szívélyesebb összeköttetésre tegyünk szert.

A külföldi testvéregyesületekkel való közös érdekeink és kölcsönös céljaink figyelembe vételével, mindenek előtt hívjuk fel a külföld figyelmét működésünkre, állapotainkra, egyesületi szervezetünkre, eddig elért eredményeinkre és jövőbeli terveinkre.

E célból tehát indítványozom, hogy:

1. A külföldi testvéregyesületeket meleg hangú átíráttal (magyar és idegen nyelven párhuzamosan) szólítsuk fel, *kiadványaink kölcsönös kicserélésére*; és hogy azok a nekik megküldendő évi jelentéseinket értesítőikbe, illetve évkönyveikbe átvenni sziveskedjenek.

2. A külföldi nagyobb városokban alakult *magyar egyletek* és olvasóköri útján vagy úgynevezett *bizalmi*

férfiak révén — kiket külföldön lakó honfitársaink közül választathatunk — lépünk az európai testvéregyesületekkel állandóan egyenes összeköttetésbe.

3. Egyes kiadványainkat — tekintettel a nemzetközi turista-

ságra — aszükséghez mértén idegen nyelvekre is igyekezzünk lefordítani és illetékes úton terjeszteni.

4. A nemzetközi turista-kongresszusokon való részvétel által a legközvetlenebb érintkezést személyes ismeretség által is igyekezzünk minél kollegiálisabbá fejleszteni.

VI.

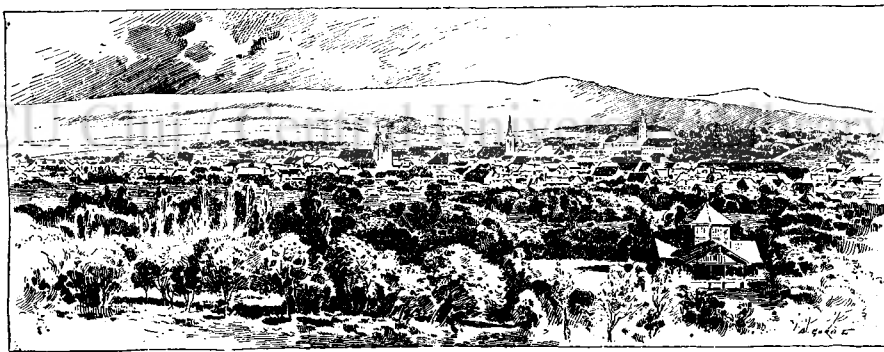
A turista-egyesületek kedvezményei.

Előadó: **Moussong Géza.**

Minő közforgalmi és társadalmi kedvezmények volnának kieszközlendők a turista-egyesületek számára?

Határozati javaslat.

1. Az országos turista-kongresszus mindazon kedvezmények kieszközlését, melyek céljaival szoros összefüggésben nincsenek, nem szorgalmazza, azoknak megszerzését (pl. üzletek, látványosságok stb.) más társulatokra bizza; de multhatlan kötelességének ismeri mindazon kedvezmények kieszközlését, melyek a turistaság céljának megfelelőek s ezeknek minél nagyobb

A Székelyföldből.

SZÉKELY-UDVARHELY.

*) Lásd: II. évf. 1894.

mérvben leendő elérhetésére, közös akarattal s egyetértéssel mindent elkövet.

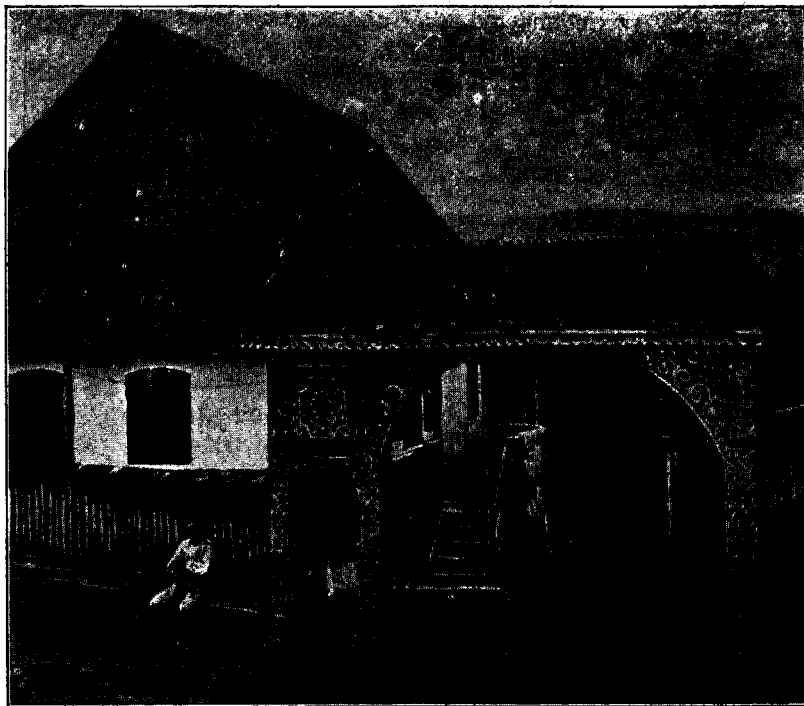
2. Kijelenti az országos turista-kongresszus, hogy a turistaság érdekében legszükségesebbnek ismeri, a közlekedési ágaknál, menedékházaknál, erdőéri lakoknál, bányagazgatóságok tiszti lakáiban és szállókban való kedvezmények kieszközölését.

Ugyanezekért

A) megkeresendő a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur, hogy ugyanazon kedvezményt, melyet a) az iskolai kirándulásoknál, b) a tornász kirándulásoknál, nemkülönben c) a munkáscsapatok utazásánál érvénybe léptetett: terjessze ki az összes hazai turista-egyesületek s osztályok tagjaira is.

Megemlítendő, hogy a hazai turistaság felvirágoztatására legtöbbet nyujtana azon kedvezmény, ha a fényképpel ellátott tagsági jegy jogosítana minden tagot fél jegyek váltására; a mennyiben azonban ez bármely okból nem volna megadható, engedje meg a kereskedelemügyi miniszter ur, hogy ha valamely turista-egyesületnek (osztálynak) legalább (5) öt tagja vesz részt bizonyos kirándulásban, úgy ők az illető egyesület (osztály) elnöksége által kiállított s pecséttel ellátott hiteles «igazolvány» alapján teljesen ama kedvezményeket élvezzék, melyek a fentnevezett kirándulásoknál máris érvényben vannak. (Minden vonatnemnél I. oszt. helyre II. oszt. jegy, II. oszt. helyre III. oszt. jegy, III. oszt. helyre fél III. oszt. jegy s a XIV. szakaszban az utnak egyszeri megszakítása.)

B) Ez alkalomból bejelentendők a kereskedelemügyi miniszter úrnál az összes hazai turista-egyesületek s osztályok hiteles czimeit és székhelyeit. A később

A Székelyföldből.

SZÉKELY KAPU.

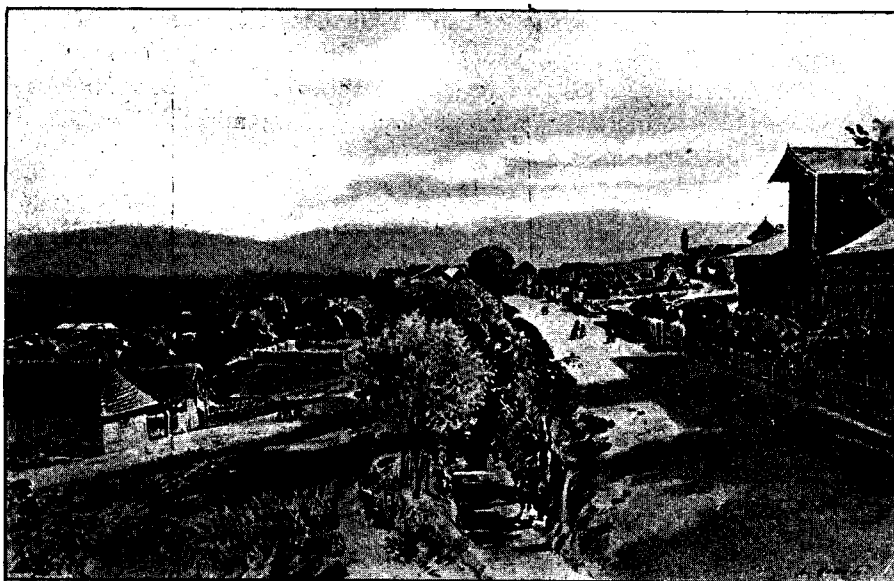
esetleg keletkező osztályok bejelentése pedig az illető anyaegyesületnek tétetik feladatává.

C) Megkeresendők az összes magán- és társulati vasutak s gőzhajók igazgatóságai, hogy a tagsági igazolvánnyal ellátott turista-tagoknak félár-kedvezményt biztosítsanak.

3. Rendkívül fontosságot tulajdonít az országos turista-kongresszus annak is, hogy minden menedékházban, erdőéri lakban, tiszti lakokban, sőt (legalább) az exponált helyeken fekvő szállókban is, bármely turista-egyesületi tag, bizonyos kedvezményekben részesüljön s ezen kedvezmény igénybevételére jogosítsa őt a folyó év tagsági jegye.

4. Ezen kedvezmények elérése céljából megkeresendők a hazánkban levő összes menedékházak stb. tulajdonosai, hogy bizonyos kedvezményeket biztosítsanak s azt állandósítva, az illető helyeknek esetleges bérbeadásánál a bérlőre is kötelezzék.

5. Hogy ezen helyekről s a nyujtó kedvezményekről az összes turistatagok tudomást szerezzenek, másrészt, hogy az illető helyeknek minél gyakoribb és szélesebb körben történő felemlítése által szolgálat tétessék: kívánatos, hogy ezen kedvezményes helyek minden egyesület osztály szaklapjában, körözlésében s jelentésében közöltessenek.

A Székelyföldből.

LOBOGÓ FÜRDŐ.

Diákturistáskodás.

Az E. K. E. választmánya a diák-turistáskodás érdekében a következő felhívást intézte a törvényhatóságokhoz:

Tekintetes Törvényhatóság!

A turistaság hazánkban még nagyon kezdetleges állapotban van, holott úgy kulturális, mint közgazdasági szempontból igen fontos tényezője az jövő fejlődésünknek. A turistaság nyomán természeti szépségeinknek becse emelkedik, mert a köz javára értékesíthetjük azokat. A szegény nép új keresetforráshoz jut, mert a turisták igénybe veszik és megfizetik szolgáltatásait. Svájcban és Tirolban egész vidékek a turistaságnak köszönhetik jólétüket.

Nálunk e tekintetben nagyon hátra maradtunk. Elismerjük, hogy nem lehetünk egyszerre túristanemzet. Az ifjúságnál kell kezdenünk a dolgot, ha eredményt akarunk elérni, mert az ifjúság fogékony a táj szépségei iránt, szereti a szabad természetet és tud gyönyörködni azokban a pazar változatokban, melyekkel hazánk oly gazdagon meg van áldva.

Tehát az ifjúságot kell mindenekelőtt beleszoktatnunk a turistáskodásba. Ez a mi célunk is. Szervezni akarjuk országsszerte az ifjúsági turistáskodást.

Mindenekelőtt összegyűjtjük azokat a helyeket, hol az ifjúság megszállhat és olcsón étkezhetik. Azután vasúton, hajókon kedvezményeket eszközölünk ki számukra. — Az így összegyűjtött adatokat, városok, községek és kiránduló helyek szerint csoportosítva, ki nyomtatjuk, és diákigazolványokba foglaljuk, melyeket az iskolák igazgatói aláírnak és kiosztják a szünidők alkalmával a tanulók között.

Eképen a turistaságnak egészen új nemzedéket nevelünk, mely hasznos szorakozással, ismeretszerzéssel, utazással fogja eltölteni szabad idejét.

Minden ifjunak könnyű alkalma lesz megismerni hazája földjét, annak nevezetességeit s szépségeit, ezáltal látóköre tágul, ismeretei gyarapodnak.

De hiszen szükségtelen hosszasan megokolnunk, hogy törekvésünk a legnemesebb, a leghazafiasabb és így bizalommal kérhetjük a tek. Törvényhatóságot, hogy e törekvésünkben minket támogatni sziveskedjék.

Első feladatunk ugyanis összegyűjteni a diákszállásoknak alkalmas helyeket. Ezért azzal a tiszteletteljes kéréssel alkalmatlankodunk, méltóztassék intézkedni, hogy a városok, községek szállásai, vendéglősei és áldozó lakosai felhivassanak, mikép a turista-diákoknak mérsékelt árban éjjeli szállást, egyszerű reggelit, egyszerű ebédet és vacsorát adjanak és ezeknek árát külön-külön a tek. Törvényhatóság útján nekünk bejelentsék.

Rendkívül nagy fontosságot tulajdonítunk annak, hogy ezek az adatok pontosak, megbízhatók legyenek és legalább ez év végeig beküldessenek, mert már a jövő év tavaszán az első turistadiákkrajt kibocsátani szeretnők.

Minden törvényhatóság területén van valamely nagyobb iskola, de van történelmi nevezetességű hely is, természeti szépség is és így mindnyájunknak hasz-

nos lesz, ha ezt a mozgalmat minél sikeresebben oldjuk meg.

Bizunk és remélünk tehát a tek. Törvényhatóság jóindulatába, hogy kérésünket meghallgatja és annak értelmében szives intézkedéseit mielőbb megteendi.

Kolozsvár, 1896. nov. 10-én.

Hazafias üdvözlettel

Báró Feilitzsch Arthur, Radnóti Dezső,
társelnök. főtitkár.

E köriratra eddig a következő válaszok érkeztek be:

I.

56.146 sz.

Van szerencsém értesíteni, hogy a tekintetes Egyesület által kitűzött czélt helyeslem és teljes erőmből kész vagyok közreműködni annak megvalósításában, hogy az ifjúsági turistáskodás szerveztessék.

Temesvármegye területén — Temesvár és Versecz törvényhatósági joggal bíró városokon kívül, a hová a tek. Elnökség a kellő támogatás végett közvetlenül fordulni sziveskedjék, — három kiválóan alkalmas turista-diákszállás van.

Ezek: 1. *Lippa* nagyközség, régi történelmi nevezetességű hely, János király egykori székhelye, az aradtővisi vasut mentén, honnan szép kirándulások tehetők a szemben fekvő Mária-Radna híres bucsújáró helyre, Solymosvárra és a Mágócsyak egykori várkastélyába;

2. *Fehértemplom* r. t. város, a temesvár-báziási vasút mentén, az egykori katonai határőrvidék főhelye, honnan kirándulások tehetők az Al-Dunára, a Loqua hegységbe, a homoki szőlőkbe, a palánki várromhoz, a rámai hős (Lo Presty báró) síremlékéhez;

3. *Temes-Kubin* nagyközség, az elpusztult Keve vármegye egykori székhelye, a versecz-kubini h. é. vasút végállomása, honnan kirándulások tehetők a deliblati híres futóhomokterületre, a kevei vár romjához, az Al-Dunára és Temes-Szigetre (Osztrova), melyről azt tartják, hogy koszorus költőnk Jókai Mór ezt a szigetet értette a »Senki szigete« alatt »Az arany ember« című regényében.

Lippa és Temes-Kubin községek előljáróságait, valamint Fehértemplom r. t. város polgármesterét a mai napon fenti sz. a. felhívtam, hassanak oda az ottani vendéglősöknél és áldozatkész lakosságánál, hogy a turista-diákoknak mérsékelt árban éjjeli szállást, egyszerű reggelit, ebédet és vacsorát adjanak és ezeknek árát bejelentsék.

Felhívásom eredményét sietni fogok annak idején a tek. Elnökséggel közölni.

Temesvár, 1896. nov. 18.

Kiváló tisztelettel

Deschán Achill
alispán.

II.

46919 szám
1896 VII.

Folyó évi november 10-én kelt 2116—96. sz. becses megkeresésükre hazafias tisztelettel értesítjük a tisztelt elnökséget, hogy a székesfőváros, specialis viszonyainál fogva, azon helyzetben van, miszerint itt a turista-diákok bármely időben és bármely számban jutányos áron szállást és étellemezést nyerhetnek, azaz hogy itt különös és előzetes intézkedésekre e czélból szükség nincs. Csupán arra kérjük fel szives figyelmü-

ket, hogy adandó alkalmakkal a nagyobb csoportokban jönni szándékozó turista-diákok számát a hatósággal esetről-esetre előzetesen közölni méltóztassék.

Budapesten, 1896. évi november 21-én.

A székesfőváros tanácsa:

Haberhauer

h. alpolgármester.

III.

Sz. 25423—1896.

A tanuló turisták étkezése és olcsó elszállásolása tárgyában idei 2416. szám alatti megkeresésére van szerencsém a következőkről értesíteni.

A tanuló turisták elszállásolási és étkezési áraitól kimutatást összeállítani az idő rövidsége miatt nem vagyok képes, de ezt itt ezen a vidéken szükségfeletlennek is tartom, mert köztudomású tény, hogy székelyeink vendégszeretőek, a csaknem minden nagyobb községben levő fogadóba úgy az elszállásolás, mint az étkezés olcsóba kerül s éppen a tanuló ifjúságot semmi körülmények között ki nem zsarolják, esetleg a vendéglősök, de székelyeink, a lelkészek, tanítók ingyenes elszállásolásba és étkezésbe is részesítenék őket.

Kivánatos ezen kirándulások szervezésénél e vidéken csak az, hogy a közigazgatási hatóságok, esetleg a községi előjárók a tanuló turisták megérkezési idejéről előre értesítenek.

Székely Udvarhelyt, 1896. november 19-én.

Ugron Fános alispán.

IV.

23791. sz.
alisp. 1896.

Hazafias örömmel és lelkesedéssel üdvözölve azon nemes czélt, a melyet a nemzeti kulturánk és fejlődésünk szolgálatában mindenha dicséretes buzgalommal fáradozó Erdélyrészi Kárpát-Egyesület maga elé tűzött akkor, a midőn a turistáságnak hazánkban nemzeti alapon és nemzeti jelleggel való megteremtését tette főadatává, szerencsém van a tekintetes elnökséget, szíves előzetes tudomásvétel végett tisztelettel értesíteni, hogy folyó évi november hó 10-én 2116. sz. alatt kelt abbeli becses megkeresésének, hogy a vármegye előkelőbb és történelmileg is nevezetes (Mohács, Nagyharány, Siklós, Pécsvarad stb.) helyein levő szállások és vendéglősök kívánt kedvezményes árjegyzékeit közöljem, a mint az adatok között lesznek, a legnagyobb készséggel teendek eleget.

Pécssett, 1896. november 17-én.

Szily László alispán.

9874. szám.
1896.

V.

Folyó évi 2116. számú becses megkeresésére van szerencsém tisztelettel közölni, hogy egy-egy turista-díjak részére városunkban egy éjjeli szállásért körülbelül 40 kr, egy reggeliért 12 kr, egy ebédért 30—40 kr és egy vacsoráért 20—30 kr lesz fizetendő a vendéglőkben.

Hazafias üdvözléssel:

Verseczen, 1896 évi november hó 20-án.

Seemayer Fános

kir. tanácsos, polgármester.

Az E. K. E. Pozsonyban.

Csak most van alkalmunk megemlékezni arról a felolvasásról, melyet *Zichy* Jenő gróf az E. K. E. pozsonyi osztálya körében tartott. Minthogy ez a mozgalom is szorosán egyesületünk történetéhez tartozik, ime itt adjuk a felolvasásról vett tudósítást:

Az Emke pártfogása mellett született meg az E. K. E., a mely három betűnek igazi értelme «Erdélyrészi-Kárpát-Egyesület. Ez az E. K. E. pedig, hogy életképességének jeleit adja, nem kisebb dologra vállalkozott, mint arra, hogy Bécsben szervezzen osztályt, és Bécsből kiindulva szerezzen híveket szép és hazafias céljának, mely a Pozsonyban összpontosuló felvidék szépségeit akarja országgal világgal megismertetni.

Ez az E. K. E. osztály úgy látszik, szerencsés csillag alatt született, mert élén *Fósika* Samu báró, a király személye körüli miniszter áll, a kinek van annyi sulya és befolyása, hogy az általa támogatott eszme híveit olyanokat is megszerezzen, a kik talán nem szívesen látják Pozsonyban ennek az ügynek felvirágzását, a mely ügy igen sok tekintetben a magyarság ügye is.

És a hol a magyarság exponált helyein önzetlen apostolra van szükség, onnan nem maradhat el *Zichy* Jenő gróf, a ki kétszer is elment Ázsiába, hogy a magyarok őshazájában kutasson és a ki most ott szerzett tapasztalatait szívesen mondotta el itthon, cz újabb hazában, mely összevívssa csak ezer esztendő.

Pozsony városának E. K. E. ünnepe a magyarságnak ünnepe és *Zichy* Jenő grófnak ünneplése volt. Ez elől nem zárkózott el Pozsony város társadalmának egyetlen rétege sem és a ki a pozsonyi vármegyeháznak zsufolásig megtelt dísztermébe bejuthatott, kénytelen volt beismerni, hogy *Zichy* grófnak tényleg meg van az a vonzó ereje, mely őt a legnépszerűbb gróffá tette.

Zichy Jenő gróf márcz. 20-án este érkezett meg Pozsonyba. A pályaháznál *Dröxler* Gusztáv kir. tanácsos és polgármester, *Taller* Pál alpolgármester, *Klempa* Bertalan alispán fogadta őt. Ott volt természetesen a Toldy kör is, a mely Pozsonyban oly rendkívüli kulturmissziót teljesít és a melyet ezúttal *Pávay* Gábor dr. alelnök, *Barts* József dr. kórházi igazgató és *Ungváry* Vilmos mérnök képviselt, a kik egyenként oly törhetetlenül harcolnak a magyar nyelv és a magyar kultura terjesztése érdekében, mely lassan bár, — de mégis sikeressé válik.

Az E. K. E. képviselőjében *Pap* György, *Seifert* József és *Marschall* Antal voltak ott, a kik ügyük biztos diadalának tudatától áthatva, képzeletben már ott látják a dévényi »Turista lak- és messze-látót.«

Pozsony magyarsága már reggel óta talpon van és bárhol fordultunk is meg, egyébről sem beszéltek, mint a délutáni felolvasásról, mely érdekes volt azért is, mert magától a gróftól itt először halották a beszámolót az ő ázsiai útjáról.

A felolvasást megelőzőleg még az E. K. E. bécsi osztálya képviselőinek fogadtatása történt meg a vas útnál. *Bethlen* László gróf maga jött le Bécsből és a szívélyes üdvözlő szavak elhangzása után *Zichy* Jenő grófnál még barátságos eszmecsere folyt. Ez idő alatt a

nemes grófnál még a város előkelőségei tisztelegtek; köztük *Lászlóffy Gábor* is.

A vármegyeház nagytermében persa szőnyegeken állt a zöld posztóval letakart felolvasó asztal, mely mögött 5 nagy térkép volt felfüggesztve, a felolvasás tartalmának illusztrálásául. Csupa régi térkép, melyek a világot abban az alakjában tüntetik fel, a mikor a népvándorlás nagy áramlata még el nem indult

A felolvasó gróf pontban 4 órakor foglalta el helyét. Pozsony város valamennyi szép hölgyének aszeme csüngött rajta, midőn olvasni kezdett a népvándorlásról különös tekintettel a magyar törzsre.

A felolvasásnak már bevezetésével megnyerte a pozsonyiakat, mely úgy szólt, hogy leginkább Pozsony érdemli meg az elsőséget, miután *Bél Mátyás* és más, az ó korbéli írók ugyancsak Pozsonyban írták munkáikat a magyarok eredetéről és sorsáról. A felolvasás ott vette fel e kutatások terén a fonalat, a hol azt nevezett elődei másfél századdal ezelőtt letették.

A felolvasás tárgya azokból a részletekből állott, a miket *Zichy Jenő* gróf első ázsiai útjából visszatérte után ismertetett meg. A különbség abban nyilvánult, hogy a gróf, ez évben tett második útja után, még inkább meggyőződött arról, hogy a m. t. akadémia roppant tévedéseknek esett áldozatul, a mikor a maga tudósai nyomán a magyarok eredetéről csupa hamis adatot bocsájtott világgá. *Zichy* szerint a magyarok sem finn, sem török, hanem keleti eredetűek, a kiknek nyomát megtaláljuk a Kr. sz. e. 80-ik évben a mai kínai birodalom határai között és a kiket tovább kísérhetünk útakon az utolsó népvándorlásig, a mikor végül letelepedhettek. A kínai fal szorította őseinket délnek és nyugotdélnek, de a keleti eredet eltagadhatatlan.

Zichy érdekes felolvasó. Tárgyának legszárazabb, legtudományosabb részeit is úgy el tudta vegyíteni a merész, csillogó, ábrándos epizódokkal, hogy a legnagyobb részében hölgyekből állott hallgatóság szinte sajnálni látszott, a mikor a felolvasó, mintegy másfél óráig tartott előadás után, lelépett az emelvényről.

A vármegyeház terméből a Toldy-körbe ment a társaságnak férfi része, kik közt ott láttuk *Bethlen László* grófit, az E. K. E. bécsi osztályának elnökét, *Dessseffy Miklós* grófit, *Dröxler* Gusztáv polgármestert, *Klempa* Bertalan alispánt, *Földes* Gyula földbirtokost, volt országgyűlési képviselőt és a hazafias eszmék törhetetlen harcosságát, *Pávay* Vajna Gábort drt, *Sohár* Pál kir. postaigazgatót, *Seifert* József nagykereskedőt, *Lanfrancini* Alajost és másokat, a kik Pozsony városának társadalmi és kulturális életében szerepet játszanak.

Este díszelőadás volt a gyönyörű városi színházban, a hol Krecsányi társulata pozsonyiakat a magyar művészetnek végkép meghódította. Az előadás remekül sikerült. »A Tolonc«, Tóth Edének páratlan szépségű népszínműve óriási hatást tett a nézőteret teljesen megtöltött diszes közönségre.

A színházi előadás után Palugyainak »Zöldfa szalójában« fehér abrosz mellett folyt a zöld asztal mellett megkezdett vita és bár a vélemények itt is eltértek a magyarok eredete tekintetében, úgy éjfél felé mégis az volt az egyhangú nézet, hogy bárhonnan jöttek is

elődeink, most itt Pozsonyban semmikép sincs rossz dolgunk. Bánatoslatóval a vendéglős gondoskodott és borában elveszett a bűnnek végső szála is. Hogy a cigány is hozzájárult az eredményhez, az természetes.

(—mpl.—)

A központ gyűlései.

Tárgyhalmaz miatt eddig nem volt modunkban, hogy az E. K. E. központi választmányának gyűléseiről tudósításokat hozzunk. Pótoljuk e hiányt most azzal az ígérettel, hogy jövőre e gyűlések részére külön rovatot nyitunk. Az 1896 évben leolyt gyűlések rövid kivonata itt következik:

I.

Gyűlést tartott jan. 12-én d. e. 11 órakor az E. K. E. központi választmánya *Bethlen* Bálint gr. elnökle alatt.

Az elnökség jelentései során örvendetes tudomásul vették, hogy az egyesületnek újabban alapító tagjai lettek *Moson* vármegye 200 frttal, *Szerb-Nagy Szent-Miklós* község 50 frttal, továbbá *Bánffy* Dezső br., *Bedő* Albert, gr. *Bethlen* Miklós, *Riva* József és *Szöke* Ádám, mindannyian Budapestről; úgyszintén Nógrád vármegye közel 200 frt gyűjtést küldött. Rendes tagul felvételre 102 új tag jelentkezett. Az osztályok közül közgyűlést tartottak a brassó- és fogaras-vármegyei osztályok.

A jelentések után első tárgyként *Klamarik* János miniszteri tanácsos levele került elő, ki érdeklődően az E. K. E. díszalbum képei iránt, felkérte az egyesületet, hogy e képeket tanügyi czélokra a közoktatásügyi kormányzatnak átengedni sziveskedjék. A választmány megbízta a gróf elnököt, hogy e tárgyban érintkezék *Wlassics* Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel és eszközölje ki a vállalat anyagi támogatását, mely esetben a képek sokszorosításait a jelzett célra készséggel átengedi.

Radnóti Dezső főtitkár előterjeszti a torda-aranyosvármegyei osztály kérését, hogy a központ a tordahasadéki menedékház és út fenntartását vegye egészen kezébe. Választmány elvileg teljesíti ugyan a kérést, de előbb a terület tulajdonjogát kívánja tisztázni és a vármegye hozzájárulását az átvételhez kinyerni.

A radna-borbereki fürdő 1895. évi számadásai 714 frt 15 kr bevétellel és 425 frt 91 kr kiadással jóváhagyattak, úgyszintén jóváhagyattak az építkezési számadások 2110 frt 22 kr kiadással. Ezzel kapcsolatosan beterjesztette a főtitkár a fürdő összes ingatlanaira és ingóságaira vonatkozó leltárt is, e szerint az egyesület e furdőben 17.000 frt vagyonnal rendelkezik. A számadások pontos és lelkiismeretes vezetése *Guzman* János kir. bányatanácsos, osztályelnök érdeme, kinek a választmány jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét.

Tárgyaltatott ezután az E. K. E. beszterczei ügyvivőségének számadása, mely szintén rendben találtatott és jóváhagyatott. Ez ügyvivőséget *Benedek* János igazgató vezeti, ki valóban önfeláldozóan szolgálja ezzel az egyesület ügyeit és kinek a választmány szintén köszönetét fejezte ki.

Főtitkár jelentését, hogy az egyesületi főkönyv az 1891, 1892 és 1893 évekre elkészült, tudomásul veszi a választmány.

A gyűlés végén *Kántor* József tett indítványt,

hogy a reketői nyaraló telepet vegye az egyesület gondja alá és hozzáférhetőségét mozdítsa elő. Az indítványt a választmány elfogadta.

II.

Fontos gyűlést tartott a Kárpát-Egyesület választmánya febr. 21-én délután az egyesület Jókai-utcai helyiségében. A gyűlésen *Feilitzsch* Arthur báró elnökölt. Jelenvoltak *Heppes* Miklós és *Szádeczky* Lajos alcnökök, *Merza* Gyula főpénztáros, *Radnóti* Dezső főtitkár, *Kolbenheyer* Bertalan jegyző, *Fekete* Gábor kir. táblai elnök, *Márki* Sándor egyetemi tanár, *Hangay* Oktáv keresk. tanár, *Melitskó* Frigyes főmérnök, *Nedoroszték* János bankigazgató, *Kántor* József körjegyző (Gyálu) stb.

A gyűlést *Radnóti* Dezső főtitkár jelentése nyitotta meg. Előadta, hogy 50 új tag jelentkezett és hogy *Ditrői* Mór 100 forinttal az alapító tagok közzé lépett. Megemlíti a kolozsvármegyei osztály által rendezett E. K. E. jelmezbált, melynek kapcsán indítványozza, hogy *Béldi* Ferenczné grófnőnek, ki páratlan ügybuzgalommal és lelkesedéssel rendezte a bált, továbbá *Szádeczky* Lajos dr. osztályelnöknek és *Kolbenheyer* Bertalan osztálytitkárnak, kik szintén nagy tevékenységet fejtettek ki, köszönet szavazzassék. Választmány az indítványt éljenzések között teszi magáévá és a grófnéhoz külön küldöttséget választ a köszönet tolmácsolására.

Merza Gyula főpénztáros jelentése szerint a múlt évi decz. havi bevétel 2047 frt 84 kr., a január havi 1379 frt 65 kr. volt.

A tárgysorozat első pontjaként azután a millenáris kiállítás ügyei terjesztettek elő.

A túrista-kongresszusra vonatkozólag a kereskedelmi miniszter leirata általános lelkesedést keltett. E szerint a túrista-kongresszus rendezésével a miniszter az E. K. E.-t bízza meg és napjaul június 30-át tűzi ki.

A földmivelésügyi miniszter véleményét kér az egyesülettől a bécsi osztálynak ama kérésére vonatkozólag, melyben a dévényi turista lak építéséhez anyagi segílyt kér. Választmány a kérést meleg ajánlattal fogja a miniszternek felterjeszteni.

Az alsó-fehérmegyei osztály javaslatát a detonatai menedékház berendezésére nézve elfogadták és a szükséges 300 frtot e célra folyósítja a választmány.

A torda-aranyosmegyei osztály kéri a tordahasadéki menedékház átvételét és a még ki nem fizetett 200 frt kiutalását. Választmány a kérést teljesíti, azonban a fentartásra előirányzott összeget csak esetről-esetre szavazhatja meg külön előterjesztés alapján.

Az ásványvizek forgalomba hozatalát irányítani és az egész üzletet ellenőrizni a választmány *Hangai* Oktáv, *Melitskó* Frigyes és *Merza* Gyula tagokból álló bizottságot küld ki.

Végül elhatározza a választmány, hogy a sok év óta hátralékos tagok díjait törvényes úton hajtattja be és ennek eszközlésére *Deák* Albert dr. jogtanácsost kéri fel.

III.

Márcz 16-án délután 4 órakor rendkívüli választmányi gyűlést tartott az E. K. E. központi választmánya. Elnökölt *Feilitzsch* Arthur báró, jegyzett *Kolbenheyer* Bertalan jegyző. Jelen voltak: *Heppes* Miklós és *Szádeczky* Lajos dr. alcnökök, *Radnóti* Dezső főtitkár, *Merza* Gyula főpénztáros, *Eöry* Ernő, *Hangay* Oktáv, *Hevesi* József, *Fenőffy* Jenő, *Kántor* József, *Melitskó* Frigyes, *Nedoroszték* János, *Pál* István, *Tutsek* Sándor stb.

A gyűlés első tárgyként, a dombháti fürdő és vízüzlet számadásait tárgyalta. Az erre vonatkozó ösz-

szes adatokat *Radnóti* Dezső főtitkár terjesztette elő. E szerint az építkezésekre 1871 frt 69 krt, felszerelésre 1489 frt 83 krt, fürdőkezelésre 5391 frt 78 krt, ásványvízüzlet kezelésre 1406 frt 44 krt adott ki az egyesület, mely kiadásoknak felét *Bethlen* András gr. fedezte. Az összes kiadás volt 11,954 frt 80 kr. E jelentéssel kapcsolatosan az ellenőrző bizottság nevében, mely *Melitskó* Frigyes, *Hangay* Oktáv és *Merza* Gyula tagokból állott, *Hangay* Oktáv adta elő az üzletre vonatkozó véleményét.

A választmány ezek után a számadásokat tudomásul véve, kimondta, hogy ez év eredményétől teszi függővé, folytassa-e az üzletet vagy nem? Ezzel kapcsolatban felhatalmazza az elnökséget, hogy ilyen értelemben a raktárokkal a szerződéseket megköthesse.

Következett ezután a túrista kongresszusi előterjesztetel elé terjesztendő ügyrend és vitatételek megállapítása.

IV.

Érdekes gyűlést tartott a Kárpát-Egyesület központi választmánya okt. 12-én délben az egyesület Jókai-utcai helyiségében.

A gyűlést *Bethlen* Bálint gróf vezette. Jelen voltak *Szádeczky* Lajos dr. és *Heppes* Miklós alcnökök, *Merza* Gyula főpénztáros, *Tanács* József ellenőr, *Pál* István kanonok, *Kiss* Sándor igazgató, *Kardoss* Kálmán postafőnök, *Papp* György osztályelnök (Bécs), *Kántor* József (Gyálu), *Nyerges* Zsigmond dr. jegyző és *Radnóti* Dezső főtitkár.

Az elnök rövid megnyitója után *Radnóti* Dezső terjesztette elő a múlt választmányi gyűlés óta lefolyt időközről szóló jelentését. E szerint a tagok száma 300 rendszer s 20 alapítóval gyarapodott. Az új tagok közt vannak: *Szécsen* Miklós gróf Bécsből, *Tisza* Kálmán, *Pálffy* Béla gr. Vöröskőről, *Nopcsa* Ferencz br. Bécsből, *Győrffy* Árpád br. Brádról, *Vass* Jenő gr. Czegéről, *Bethlen* Miklós gr. Török-Becséről, *Teleki* Ferencz gr. Paszmosról, *Alpár* Ignác műépítész Budapestről stb. Megemlíti a jelentés, hogy az egyesület ásványvizeiről *Bókai* Árpád dr. a balneológiai kongresszuson a legelismertbben nyilatkozott. Végül felsorolta az ellátott ügdarabokat.

Merza Gyula tett ezután jelentést a pénztári állapotról, beterjesztvén az 1896-iki félévi záró számadást. E szerint bevétel volt 15,929 frt 11 kr. kiadás 15,568 frt 41 kr.

Olvasatott a bécsi és pozsonymegyei tagok indítványa, melyben kéri, hogy az egyesület Országos Kárpát-Egyesület címmel működését az egész országra terjessze ki. Az indítványt a Bécsből lejött *Papp* György hosszabb beszédben okolta meg. A választmány érdelemileg e kérdésben nem határozhatván, azt a legközelebbi közgyűlés elé viszi.

Főtitkár bejelent, hogy a pénzügyminiszter megengedte az egyesületnek, hogy akvarell-képeit kisorsolja és e célból 10.000 1 frtos sorsjegyet bocsáthasson ki, a nyereség- és lotto-díjat $2\frac{1}{2}-2\frac{1}{2}\%$ -ban állapítván meg. A választmány köszönettel veszi tudomásul a miniszter engedélyét és megbizzza az elnökséget, hogy a tárgysorsjátékot rendezze meg.

Goró Lajos festőművész kéri az egyesületet, hogy az akvarell képekért még járó 1168 frtot utalványozza ki. A választmány az összeget mindaddig nem folyósíthatja, míg a felmerült differenciák ki nem egyenlítettnek.

A belügyminiszter értesíti az egyesületet, hogy elismervén az E. K. E. eddigi sikeres működését a hazai fürdőügy terén s miután a maga részéről is kívánatosnak tartja, hogy az erdélyi források és fürdők külföldön is minél szélesebb körben ismertessenek, 1000 frtot engedélyez az Erdélyrészi fürdők és ásványvizek leírása

czimű mű német kiadása költségeire. A választmány a belügyminiszter segélyéért köszönetét fejezi ki és utasítja az elnökséget, hogy a műnek sajtó alá rendezéséről gondoskodjék.

Veress Sándor dévai honvéd-főorvos hónapokig tartó munkával elkészítette Tusnád fürdő domború térképét, mely 300 frtot képvisel. Ezt a szép művet most az egyesület Kárpát Múzeumának ajándékozza. A választmány az értékes ajándékot köszönettel fogadja és megbizzza az E. K. E. hunyadmegyei osztályát, hogy az adomány átvétele iránt intézkedjék.

Előterjesztetik az elnökség indítványa, hogy a túristaság fejlesztése érdekében intéztessek kérés a kereskedelmi miniszter urhoz, hogy a kirándulások alkalmával adjon vasúti kedvezményt. A választmány a felterjesztés elkészítésével az elnökséget bízza meg.

Főtitkár bemutatja a *Hankó* Vilmos dr. által »Székelyföld« című díszmunka kész íveit és bejelenti, hogy a munka a jövő hóhán már megjelenik. A díszes kiállítású könyv 21 iven bemutatja írásban és képben a Székelyföldet, ismerteti annak ipari és kereskedelmi viszonyait és általában a legmelegebben tárgyalja abban a székely népet. A választmány meglegedéssel veszi tudomásul a jelentést és kimondja, hogy a költséges vállalat támogatására kéressék fel a kereskedelmi miniszter, a marosvásárhelyi iparkamara, Udvarhely és Marostorda vármegyék.

Főtitkár kéri a választmányt, hogy az ezeréves kiállításra felküldött tárgyak visszaszállítása és elhelyezése iránt intézkedjék. Választmány kimondja, hogy a nagy értéket képviselő kiállítási tárgyak egyelőre az irodában helyezendők el, azonban kérést intéz Kolozsvár sz. kir város tanácsához, hogy a Kárpát Múzeum részére az óvári Mátyás-házban megfelelő helyiséget engedélyezzen.

Az ifjúsági túristáskodás tárgyában *Hangay* Oktávnak indítványát a választmány magáévá teszi és felhatalmazza az elnökséget, hogy a diákszállások összegyűjtése végett a testvéregyesületekkel egyetértve a szükséges intézkedéseket tegye meg.

A helynév helyesbítése ügyében a belügyminiszter által kiküldött országos bizottság első ülését megtartván, főtitkár jelentést tesz az e gyűlésen hozott határozatokról. Választmány ennek alapján kimondja, hogy most már széles körben megkezdte a helynév helyesbítést és útasítja az osztályokat, hogy erre vonatkozó javaslatokat terjesszék a választmány elé.

Olvasztatik a kolozsvári ereklye-múzeum meghívója a vértanuk szobrának felavatására és a magyar földrazi társaság meghívója 25 éves fennállásának megünneplésére, melyekre vonatkozólag a választmány a képviseltetéssel az előbbinél a főtitkárt és *Merza* Gyula főpénztárost, az utóbbinál *Hankó* Vilmos és *Hermann* Antal tanárokat kérte fel.

Több tárgya az ülésnek nem volt.

V.

Fontos ügyeket tárgyalt az E. K. E. választmányának nov. 12. tartott gyűlése. A gyűlést *Bethlen* Bálint gróf vezette. Jelen voltak: *Feilitzsch* Arthur báró, *Szádeczky* Lajos, *Hindy* Árpád, *Fenőffi* Jenő, *Nedorosték* János, *Szabó* Samu, *Merza* Gyula, *Pákei* Lajos, *Tanács* József, *Kolbenheyer* Bertalan, *Nyerges* Zsigmond dr., *Radnóti* Dezső stb.

A napirend előtt *Szádeczky* Lajos alelnök kért

szót és szép beszédben méltatta azokat az érdemeket, melyekért az E. K. E. az elhunyt gr. *Béldi* Ákosnak lekötve volt. Indítványozza, hogy ravatalára koszorú tétessék, a családhoz részvétírat küldessék és a *Béldi*-szikla felavató ünnepe, melyen a grófné keresztanya volt, az egyesület részére megfestessék. A választmány az alelnök indítványait egyhangulag elfogadta.

Az alelnökség javasolja, hogy *József* főherceghez leánya esküvője alkalmából üdvözlő irat küldessék. A főherceg számtalan jelét adta annak, hogy az egyesület ügyei iránt érdeklődik, sőt belépett alapító tagnak is. A választmány örömmel járult hozzá az elnökség indítványához.

Merza Gyula terjesztett elő ezután indítványt. Jelezte, hogy a közlekedési és turista-ügyet szoros kapcsolat fűzi össze és bizonyos benső kapcsolat létesült ennek következtében az E. K. E. és a kereskedelmi miniszter között is. Indítványozza, hogy *Dániel* Ernő miniszterhez bároi kiténtetése alkalmából üdvözlő irat küldessék. A választmány az indítványt egyhangulag határozattá emeli.

Az elnökség jelenti, hogy *Sándor* József alelnököt képviselővé történt megválasztása alkalmából átiratban üdvözölte, melyre *Sándor* József megleghangu levélben biztosította az egyesületet, hogy ügyeit mindig szíven fogja hordozni és boldog lesz, ha bármiben használhat és szolgálhat az E. K. E.-nek. A választmány a bejelentést örvedetes tudomásul veszi.

Ez előzmények után felolvasta *Nyerges* Zsigmond dr. jegyző a jegyzőkönyvet, melyet a választmány hitelesített.

Azután a főtitkár tett jelentést a lefolyt hó mozgalmairól. E szerint a múlt gyűlés határozatait mindvégrehajtották. Intézkedett az elnökség, hogy a tagok a közlekedési vállalatok részéről kedvezményekben részesüljenek. A tagok száma 4000-re növekedett. A sorsjáték ügyében az előintézkedéseket megtették. A jelentést örvedetes tudomásul vették.

Merza Gyula jelenti, hogy az okt. havi bevétel 940 frt 85 kr. volt, a kiadás pedig 510 frt 81 kr. Átvitel nov. hóra 699 frt 78 kr.

Főtitkár betérjeszti az E. K. E. országos ásványvizraktára kezelőjének ajánlatát, melyben javaslatot tesz, hogy hajlandó az E. K. E. fürdőket is kezelni, ha erre a választmány neki és társának felhatalmazást ad. A választmánynak elvi kifogása ez ellen nem lévén, megbizza az elnökséget, hogy e tárgyban az ajánlattevővel érintkezzenek.

A Székelyföldről írott díszmunka december hóban kikerül sajtó alól. A választmány megállapítja a munka előszavát és megbizza az elnökséget, hogy a terjesztés végett az előintézkedéseket tegye meg.

A bécsi osztály több oly intézkedést foganatosított, melyek ellenkeznek az alapszabályokkal. A választmány kimondja, hogy *Bethlen* László gr. elnök bizalmas úton felkéressék, hogy az osztály ügyeit az alapszabályoknak megfelelőleg vezetetni sziveskedjék.

Az elnökség előterjesztésére kimondja a választmány, hogy az államsorsjátékban való részese és végett feliratot intéz a kormányhoz.

Végül *Pákei* Lajos indítványára mozgalmat indít a választmány, hogy a *Peána* hegy alján elterülő erdő le ne vágassék és Kolozsvár ez egyetlen kiránduló helye megvédelmessék.

A választmányközgyűlését február 14-én tartja meg.

Különfélék.

Lapunk új könyvsajtója. Az *Erdély* új könyvsajtót kapott. Észrevehették olvasóink, hogy az *Erdély* nyomdai kiállítása most már szebb, ízlésesebb és minden tekintetben kifogástalan. Ez úgy vált lehetővé, hogy *Gombos* Ferencz a lap derék nyomtatója az *Erdély* részére egészen új könyvsajtót rendelt, mely megérkezvén, már mult füzetünket ezen az új gépen nyomták. Ezzel lehetővé vált az a régi vágyunk, hogy illusztrációinkat a legművészebb sokszorosításban mutassuk be.

ÜDVÖZLETEK.

Dániel Ernő báróhoz. Az E. K. E. választmánya Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszterhez bárói rangra történt emelése alkalmából a következő üdvözlő iratot intézte:

Nagymélt. miniszter Ur!
Kegyelmes Urunk!

A lefolyt jubiláris év folyamán egyeseknek osztályrészlül jutott kitüntetések között talán egy sem találkozott annyira a közvélemény általános helyeslésével, talán egy sem keltett osztatlanabb közmegelegedést, mint a királyi kegynek ama megnyilvánulása, melylyel Nagyméltóságodat, a millenáris alkotások legkimagaslóbb vonzó erejének megteremtőjét és előkelő vezermunkását a bárói méltósággal megjutalmazta.

Teintettel arra a szoros viszonyra, mely a közlekedési- és turista-ügyet egymáshoz fűzi s tekintettel arra a benső kapcsolatra, mely ennek révén Nagyméltóságod és szerény egyesületünk közt fennáll: csak kedves kötelességet teljesítünk, midőn választmányunknak f. hó 12-én tartott gyűlése egyhangu határozatából e fejedelmi elismerés felett mi is örömeinknek adunk kifejezést és Nagyméltóságodat ez alkalomból a legmelegebben üdvözljük.

Fogadja Nagyméltóságod egyesületünknek emez őszintén érzett üdvözlését szívesen és tartsa meg fontos

hivatásu egyesületünket továbbra jóindulatú támogatásában és pártfogásában, melylyel vagyunk

Kolozsvárt, 1896. nov. 14.

Az E. K. E. választmánya nevében
alázatos szolgálói

Br. Feilitzsch Arthur,
társelnök.

Radnóti Dezső,
főtítkár.

Dániel Ernő báró ez üdvözlőre a következőleg válaszolt:

Méltóságos Báró, Társelnök Ur!

Őszinte örömmel vettem Méltóságodnak az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület választmánya nevében hozzám intézett szíves üdvözlését, melylyel az Ő császári és apostoli királyi Felsege legmagasabb kegyéből személyemet ért legfelsőbb kitüntetés alkalmából megtisztelni méltóztatott. Annál nagyobb örömmel töltött el emez üdvözlés, miután a szoros kapcsolat folytán, mely a turista- és közlekedési ügyet egymáshoz fűzi, benne, a működésem iránti bizalomnak egy újabb nyilvánulását látom.

Kérve Méltóságodat, hogy őszinte köszönetemet az egyesület választmánya előtt is tolmácsolja, fogadja Méltóságod kiváló tiszteletemnek őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1896. évi november hó 27-én.

Báró Dániel Ernő,
kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Sándor József alelnökhöz. Az E. K. E. első alelnökét a kovásznai kerület egyhangulag képviselőnek választotta. Az egyesület sietett örömet a választás felett kifejezni, az alábbi irattal üdvözölvén az új képviselőt.

Nagyságos képviselő, Alelnök Úr!

Hazafias örömmel értesültünk arról, hogy Nagyságodat a kovásznai kerület országos képviselőjének választotta meg. Midőn e kitüntető választás alkalmából Nagyságodat, mint

tiszteleti tagunkat és első alelnökünket a legmelegebben üdvözljük, ama reményünket fejezzük ki, hogy most már mint a képviselőháznak is egyik kiváló tagja, azokat a nagy és fontos kulturális és közgazdasági célokat, melyek megvalósítására egyesületünk vállalkozott, továbbra is támogatni és azok diadalra juttatásában bölcs tapasztalataival ezentúl is segítségünkre lenni szíveskedend.

Ezen üdvözlőre egyszersmind hálanyilatkozat is ama sokszorosan tapasztalt fáradságért, melylyel Nagyságod egyesületünket megalkotta és ama munkásságért, melylyel egyesületünket kezdettől fogva fejleszteni és megizmosítani segített.

Őszintén kívánjuk, hogy Nagyságod új minőségében is országrészünk kulturális fejlesztése érdekébe minél több eredményt érhesen el és hazafias törekvéseit a gondviselés sikerre vezesse.

Fogadja Nagyságod ismételt őszinte üdvözlőnként, melylyel maradtunk

Kolozsvárt, 1896. okt. 30.

hazafias üdvözlővel

Szádeczky Lajos dr.
alelnök.

Radnóti Dezső
főtítkár.

Ez üdvözlőre az E. K. E. a következő választ kapta:

Igen tisztelt Választmány!

Hálás köszönettel vettem az üdvözlőre, melyet országos képviselővé történt megválasztásom alkalmából folyó év október hó 30-áról 2182 sz. alatt hozzám intézni méltóztatott.

Biztosítom is a mélyen tisztelt egyesületet, hogy ügyeit mindig szívesen fogom hordozni és boldog leszek, ha bármiben használhatok és szolgálatára lehetek. Mély tisztelettel

Kolozsvárt, 1896. november 4-én

alázatos szolgálója

Sándor József,
országos képviselő, az E. K. E. tiszt.
tagja és első alelnöke.

TESTVÉREGYESÜLETEK.

A Siebenbürgischer Kárpáthen Verein nagyszebeni osztálya. November hó 27-én a S. K. V. szebeni osztálya gyűlést tartott; mármaga a tárgysorozat azt mutatta egyrészt, hogy minő hasznos tevékenységet fejtett ki az osztály, másrészt, hogy minő szép feladatok várnak még a megoldásra. A múlt idény legkimagaslóbb eseményének tekintendő a Negojkunyhótól a Negojtetőig felvezető és *Sárkány hágónak* nevezett gyalogút kiépítése; ez a mindenestre fontos alkotás nemcsak hogy, egy órával rövidíti meg a menedékház és a Negoj csúcsa közti utat, hanem a majdnem vízszintesen haladó útvonal egyúttal enyhülést is okoz a kiállott fáradságokért, sőt még eddig ismeretlen és fölötte érdekes tájrészleteket is tár a szemlélő elé. A Negoj menedékházaitól kiinduló út a Serbota hegyhát baloldali párkányán emelkedik enyhén felfelé, 732 m hosszúságban zord szirtrekebe van vésve, 8 többé kevésbé széles sziklacsatorna fölött fahidakon keresztül elvezetve szikla törmelékeket hidal át — melyeknek veszélyesebb részletei gondosan megvannak erősítve — míg végre 1090 méternyi kiterjedés után a kis Negoj alatti 3-ik terásznál végződik. Az út olyan széles, hogy a szembe találkozóak azon egészen kényelmesen bárhol is kitérhetnek, nemkülönben a meredekebb pontoknál, valamint az áthidalásoknál is karfák vannak alkalmazva. A leírt út költségei az 1100 frtot meghaladták. A »Strunga drakului«-nál a szirtfalakba vaskapcsok lettek beillesztve, hogy ezáltal ezen kényelmetlen útrészletnek a használata könnyebbé váljék; ugyszintén egyéb útjavítások, sziklarobbantások és a turista-menedékház renoválása stb. vették igénybe az osztály tevékenységét az említett vidéken. Mindezekért, de főként a Negojon épített »Sárkány hágó létrejöttéért *Gult* Robert oszt. elnöknek lelkes éljenzések között köszönet szavaztatik.

A »Hohe Rinne« vidékén a Riu Sadului-on át a Präsbe-re és innen a Muntea Contiului-Lotriórán keresztül a Verestorony szorosig az útjelzéseket fölfrissítették, illetve kiegészítették. A választmány elhatározza, hogy a Nagyszeben és környékéről szóló

kalauzkönyv mellékleteként kiadandó és az osztály turista területét felölelő térkép kiadassék és erre a szükséges előintézkedések megteendők. Az osztály kéri tagjait, hogy az útrongálók ellen szigorúan lépjenek fel s ha azokat rajta kapják, akkor vezetőik révén a személyazonosság megállapítása után akár a főszolgabiróságnál, akár az osztály elnökségénél haladéktalanul feljelentsék. Az ilyenmü kihágásokat csupán a legszigorubb büntetés által lehet erélyesen meggátolni. A jövő évi munkaprogrammba, mint legjelentősebb feladat a Bullea-menedékház renoválása és megnagyobbítása, továbbá a Sárkány hágó fahidajainak vasszerkezettel való felszerelése is tervbe vétetett.

Majd az ujonnan belépő tagok névsora felolvastatván, a gyűlés véget ért.

MAGYAR HELYNEVEK.

Az országos bizottság első gyűlése. Emlékezhettek olvasóink, hogy az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület ama mozgalmát, melyet a község és egyéb helynevek helyesbitésére vonatkozólag megindított, mily ellenszenvvel fogadták az oláh és szász lapok. Az egyesület mindannak daczára folytatta a munkát és immár elérte, hogy a helynevek helyesbitésének kérdését a belügyminiszter vette kezébe és elrendelte, hogy Magyarország községneveiről egy hiteles törzskönyv álltassék egybe.

E célra egy országos bizottságot nevezett ki, mely bizottságnak elnöke *Jekelfalussy* József az orsz. m. kir. statisztikai hivatal igazgatója, tagjai a M. Tud. Akadémia képviselőjében *Acsády* Ignác dr., a földrajzi társulat képviselőjében *Berccz* Antal igazgató és *Jankó* János dr., az orsz. levéltár részéről *Csánky* Dezső dr., a belügyminiszter részéről *Némethy* Károly dr. és *Kolozsváry* Miklós, a kereskedelmi miniszter részéről *Mátray* Elemér M. Á. V. ellenőr és *Oberhäuser* Lajos posta tanácsos, a vallás- és közoktatásügyi miniszter részéről *Mosdossy* Imre tanfelügyelő, a statisztikai hivatal képviselőjében *Vargha* Gyula aligazgató és *Vizneker* Antal dr. titkár, a történelmi társulat képviselőjében *Tagányi* Károly, az E. M. K. E. részéről *Merza* Lajos és az

E. K. E. képviselőjében *Márki* Sándor dr. egy tan. és *Radnóti* Dezső főtitkár.

Ez a vegyes bizottság jul. 14-én tartotta Budapesten a statisztikai hivatal tanácstermében alakuló gyűlését. A tagok majdnem mind megjelentek.

Elnök rövid beszédben üdvözölte a megjelenteket és vázolta azt a feladatot, mely a bizottságra vár. Ez a feladat pedig nem más, mint a magyarországi község és egyéb helyneveknek rendezése és pedig úgy, hogy egy névvel csak egy község neveztessek. Minden más község egészen új nevet vagy előnevet kap. Hangsúlyozta az elnök ama ferde állapotokat, melyek hazánkban e tekintetben fennállanak és végül rámutatott arra, hogy a rendezetlenségből a posta és távirda szolgálatban, kisebb mértékben vasúti szolgálatban, de sőt az általános közigazgatás minden ágában s még a társadalmi érintkezésekben is számos félreértés és tévedés, gyakran helyre pótolhatlan kár származik. A belügyminiszter ezért megalakította ezt a bizottságot, mely a kérdésekben a miniszternek javaslatokat tesz és a beérkezendő kérdésekre véleményt mond.

A bizottsági tagok mindegyike hozzászólt a kérdéshez és megbízott egyesülete nevében kijelentette, hogy a munkában készséggel részt vesz.

Azután a főbb elveket állapították meg és első sorban elhatározták hogy a községnevek megváltoztatásához szükséges alap gyanánt törvényjavaslatot készítenek, mely szerint czentül a község és egyéb helynevek megváltoztatása a belügyminiszterre, illetve az országos bizottságra bízassék.

A munkálatok megkezdése előtt a bizottsága belügyminiszter útján a vármegyékhez köríratot intéz, melyben kéri, hogy a jelen helyzetről kimerítő és tiszta képetnyujtani sziveskedjenek. E köríratához megfelelő kérdőívek lesznek csatolva. A bizottság a statisztikai hivatal útján az egyes vármegyék monográfusait és másokat is felkér, hogy a helynevekre vonatkozó adataikat szolgáltatassák be

A belügyminisztert pedig felkéri a bizottság, hogy ezentül helynévváltoztatást ne engedélyezzen, vagy ha erre mégis szükség van, a bizottság véleményét hallgassa meg.

Eképen a bizottság a kezdő lépéseket megtévénés megállapítván a főbb elveket, melyek szerint jövőben eljárni szándékozik, *Berecz* Antal fejezte ki köszönetét a belügyminiszterrel szemben, hogy ezt a fontos bizottságot megalakítani sziveskedett és azután biztosította az elnököt, hogy a bizottság minden egyes tagja szorgalommal és körültekintő gondnal fog dolgozni, hogy a nagy munka mielőbb befejeztessék.

Ezzel az ülés véget ért.

TURISTASÁG.

Az E. K. E. tárgysorsjátéka. Az E. K. E.-nek engedélyezte a pénz ügyminiszter ur, hogy 10,000 drb 1 fritos sorsjegyet bocsáthasson ki. Az egyesület a sorsjegyeket izléses kiállításban már ki is bocsátotta, a következő felhívást intézvén a közönséghez:

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesületnek (röviden E. K. E.) alapszabályszerű célja, hogy az elhagyott, szegény Erdélyt kulturailag felvirágoztassa. Első sorban tehát arra törekszik, hogy ez országrésznek páratlan természeti kincseit és gyönyörű tájrajzi szépségeit a közjó és a szegény nép javára értékesítse. E végből hatalmas országos mozgalmat indított, hogy a külföldi és hazai közönség érdeklődését Erdély iránt felkeltse. Minthogy azonban e mozgalom rendkívül költséges, úgy segít magán, hogy a pénzügyminiszter úr engedélyével egy nagyobb szabású tárgysorsjátékot rendez. A sorsjátéknak 5000 különféle nyereménye lesz és pedig az erdélyrészi természeti szépségekről hazai kitűnő festők által rajzolt színes akvarellképek s néprajzi olyan tárgyak, melyek ritkaságuk következtében rendkívül értékesek és becsesek. Egy szóval mindenik nyeremény értékben és kiállításban olyan lesz, hogy általános meglepetést és bámulatot fog kelteni. A nem nagyszámban kibocsátott sorsjegyek darabja 1 frt. A húzás napja 1897. január 15-ére tűzött ki. Midőn ezekből a valóban olcsó és egyáltalában nem üzérkedésre szánt hazafias célú sorsjegyekből egy darabot ide mellékelünk, abban a reményben tesszük ezt, hogy tekintettel a nagy és szent ügyre, e sorsjegyet szivesen megtartani és árát a szintén mellékelt postautalványon beküldeni méltóztatand. Megjegyezzük, hogy a meg nem tartott sorsjegy mielőbb visszaküldendő, hogy értékesítése iránt idejekorán intézkedhessünk. Az a sorsjegy, mely a húzás előtt vissza nem küldetik, szintén játszik, árát pedig

postai megbizással szedjük be. *A sorsjegyekre vonatkozólag felvilágosításokkal alólírott főtitkár* (Kolozsvar, Jókai-u. 11. sz.) szolgál. Ugyancsak hozzá küldendő vissza a meg nem tartott sorsjegy is. A hazafias közönség jól ismeri az erdélyrészi elhanyagolt közgazdasági és kulturális viszonyokat és így bizalommal remélhetjük, hogy ennek megszüntetése érdekében alkalmatlankodásunkat megbocsátja és kérésünket, mely az erdélyi társadalom kérése, készséggel teljesíti. Kolozsvar, 1896. október hó 12. Az E. K. E. választmánya nevében: *Gr. Bethlen Bálint* elnök, *Br. Feilitzsch Arthur*, társelnök, *Radnóti Dezső* főtitkár.

A megadóztatott természet. Talán sehol sincs az élelmesség annyira kifejlődve, mint a svájci népben. Az aránylag szűk területre összehalmozott nagyszerű természeti rendkívüliségek látogatottsága valóban mese-szerű is, de egyúttal ezzel lépést tart a zsarolással határos élelmiség, illetve az idegen turisták (talán magyarul: *vándorútasok?*) lépten-nyomon való kizsákmányolása. Majdnem minden víz-esés, hegyszoros vagy nagyobb-szerű kilátópontnál úgyszólván vámot szednek az idegenektől *Tell* Vilmos országában. A bezui «Oberland» főpontján Meirin genben láthatók a híres *reichenbach-i vizesések* (számszerint három); éppen most hallszik, hogy a tulajdonos által eddig szedett egy franknyi belépődíjat 9000 frankkal megváltották, melyből 5090 frankkal maga az állam járul a turista-adó eltörléséhez.

Villamos felvonógép a Montblanca. A *Fungfrau* villamos felvonógépe még nincsen is teljesen bevégezve és néhány zseniális mérnök már új világcsodán töri a fejét: a *Montblanc* csucsát is hozzáférhetővé akarják tenni egy villamos felvonógép segítségével. Egy francia hegyi mérnök alagutat akar furni a hegybe és a felvonógép ezen keresztül haladna föl a *Montblanc* csucsáig körülbelül harmincz percz alatt. A *Fungfrau* pályájának megvan az az előnye, hogy az útas meglepőbbnél-meglepőbb vidékeket láthat felszállása közben a két oldalán, míg a *Montblanc-pályán* mit sem lát mindaddig, amíg a legmagasabb csucsot el nem éri. De ez időleges vakságért bőven kárpótolja a turistát az a fenséges panorama, a mely a szédítő magasságban eléje tárul.

Turistaság a párisi világkiállításán. Az 1900-ban rendezendő francia világtárlaton a francia turisták

egy hatalmas *Alpesi körkép* felállítását tervezik, melyhez a *Club Alpin Français* csupán a nevét kölcsönzi, míg a terheket a vállalkozók hordozzák. Azonban ezzel párisi turista egyesület egyúttal terjedelmes helyiséget nyer saját tárgyainak a külön kiállítására is. Bizonyára egyik vonzóereje fog lenni a kiállításnak, az élethíven bemutatandó havasi tájak látványossága.

Svéd turista-egyesület. (Svenska Turist. föreningen.) A Stokholmban székelő svéd testvér-egyesület mult évben ülte meg alakulásának első decenniumát. Az 1885-ben alapított egyesület tagjainak a száma már a 12 ezeret is jóval meghaladja; 450 bízámi férfja van úgy svéd területen, valamint külföldön is, kik egy kitűnően működő turista-hálózatban szolgálják Svédország természeti szépségeinek föltárását. A több mint egy tuczatra menő kisebb utmutatók mellett, az egyesület egy nagyobb szabású *turista-kalauzt* is adott ki; előbbi kiadványok a svéden kívül, idegen turisták részére, angol és német nyelven is megjelentek. A tagok, kiknek száma 1894 óta majdnem 2000-el szaporodott, számos utazási előnyöket és egyéb állami és társadalmi kedvezményeket élveznek.

KÖNYVESHÁZ.

Székelyföld. Pár hét mulva kikerül sajtó alól az E. K. E. milleniumi kiadványa: a *Székelyföld*, melyet *Hankó* Vilmos dr., az E. K. E. buzgó és rendkívül tevékeny választmányi tagja írt meg ékesen és vonzó bájjal. A munka célját és tartalmát füzetünk más helyén ismertetjük. Itt csak jelezzük, hogy a mű nem tagoknak füzve 3 frt 50 kr, tagoknak 2 frt 30 kr, kötve nem tagoknak 5 frt, tagoknak 4 frt lesz. A megrendeléseket kérjük idejekorán beküldeni, mert a jelekből ítélve, az első kiadás pár hét alatt el fog kelni. A díszes művet 115 kép díszíti. Megemlítjük, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter kijelentette, mikép a *Székelyföldet* megjelenése után a tanférfiak figyelmébe ajánlandja.

